

Waterspiegel

Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)

Nederlands EU-voorzitterschap 2016

'Gewasbescherming
moet groener'
Staatssecretaris
Martijn van Dam (PvdA)

'Drinkwatersector moet
blijven innoveren!'
Karst Hoogsteen, Waterleiding-
maatschappij Drenthe (WMD)

 Vewin

19de jaargang, nummer 1
april 2016

Colofon

Waterspiegel is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel brengt nieuws, achtergronden en opinies uit de wereld van (drink)water en aanverwante sectoren.

WWW.VEWIN.NL

UITGEVER

Philip Reedijk, Maas Communicatie
Maaskade 38, 3071 NB Rotterdam,
010 – 404 80 41,
www.maascommunicatie.nl

HOOFDREDACTEUR

Arjen Frentz, frentz@vewin.nl

REDACTIE

Renée Bergkamp, Arjen Frentz,
Amarins Komduur, Philip Reedijk

EINDREDACTIE

Philip Reedijk,
philip@maascommunicatie.nl

FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIES

Van Beek Images, Maas Communicatie/Tom Pilzecker,
Jonas Roosens, Waternet,
Femmy Weijts

ABONNEMENTEN

Waterspiegel wordt gratis toegezonden aan mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij de watersector. Adreswijzigingen kunnen worden gericht aan Vewin, Postbus 90611, 2509 LP Den Haag. Verzoeken om een abonnement zijn ter beoordeling van de hoofdredactie: redactiewaterspiegel@vewin.nl.

Artikelen uit deze uitgave mogen worden overgenomen na toestemming van de uitgever. De gebruikte foto's zijn bedoeld als illustratie en hoeven niet de beschreven situatie letterlijk weer te geven. De redactie heeft zijn uiterste best gedaan om alle copyright-houders van gebruikt beeldmateriaal op te sporen. Indien u meent dat u rechthebbende bent, kunt u zich bij ons melden.

Waterspiegel wordt verzonden in een seal van biofolie. Deze mat-transparante folie is binnen 90 dagen volledig composteerbaar en mag dus in de GFT-bak. Biofolie is gemaakt van de reststoffen van maaisproducten en aardappelzetmeel.

'Groene gewasbescherming'

Tijdens de 'Dialogo duurzame gewasbescherming', die op initiatief van staatssecretaris van Economische Zaken Martijn van Dam begin februari 2016 is gehouden, bleek dat de sleutel tot succes onder andere ligt bij een snellere toelating van groene gewasbeschermingsmiddelen en nauwe samenwerking op Europees niveau.

'Geen chemie meer'

Stichting Natuur & Milieu zet zich in voor een duurzame samenleving. Een van de beleidsthema's is voedsel. Volgens Sijas Akkerman, hoofd Voedsel bij Natuur & Milieu, zijn gezonde en meer duurzame oplossingen nodig om de groeiende wereldbevolking structureel te kunnen voeden. Gewasbescherming is daarbij een speciaal aandachtspunt.

'Op weg naar duurzame gewasbescherming'

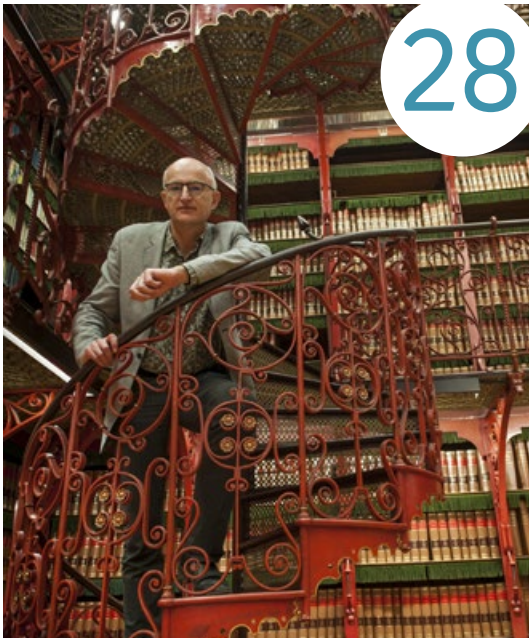
Bij het laatste Algemeen Overleg Gewasbescherming kwam een aantal belangrijke onderwerpen aan de orde, zoals maatregelen ten behoeve van emissiereductie en het EU-actieplan duurzame gewasbescherming. Hoe staan de producenten van gewasbeschermingsmiddelen hiertegenover? We vroegen het Maritza van Assen, directeur van brancheorganisatie Nefyto.

20

Nederlands EU-voorzitterschap 2016

Binnen de prioriteiten van het Nederlands-Slowaaks-Maltees trio-voorzitterschap wordt water genoemd als 'blauwe draad'. Ruben Dekker, attaché Milieu- en natuurbeleid bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, vertelt meer over de herziening van de drinkwaterrichtlijn, de fitness check van het natuurbeleid en de circulaire economie.

28

'Drinkwater voorop bij Omgevingswet'

Nu de Wet Bodembescherming opgaat in de Omgevingswet, dreigt het huidige, uitgebreide beheersinstrumentarium te vervallen. Milieuwoordvoerder voor de SP in de Tweede Kamer en hoogleraar bodemwetenschap prof. dr. Eric Smaling geeft zijn visie op dit vraagstuk en op enkele andere drinkwaterdossiers.

32

'Blijven innoveren!'

In april 2016 gaat directeur Karst Hoogsteen met pensioen, na in totaal 36 jaar bij Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD). Hij kijkt terug op een periode waarin WMD uitgroeide tot een professioneel en innovatief drinkwaterbedrijf met vakkundige medewerkers. En hij blikte vooruit, naar het drinkwaterbedrijf van de toekomst. Een portret van een bevlogen 'waterman'.

#1 proudui

Nederlands EU-voorzitterschap 2016

‘Focus op kraanwater met Vewin-Doppers’

Op de vergadertafels van het Marine-eiland in Amsterdam zijn ze binnenkort niet te missen: de witte en oranje Vewin-Doppers. Een kleine bijdrage van de drinkwatersector aan een meer duurzame en circulaire economie, in het kader van het Nederlands voorzitterschap van de Europese Unie.

Voor één van de prioriteiten van het Nederlands EU-voorzitterschap – het stimuleren van een toekomstgericht klimaat- en energiebeleid – is een circulaire economie een belangrijke voorwaarde. Om hier al tijdens het voorzitterschap een zichtbaar steentje aan bij te dragen heeft Vewin gezorgd voor Doppers. De rijksoverheid wil uit oogpunt van duurzaamheid en kostenbesparing tijdens het Nederlands voorzitterschap kraanwater op tafel zetten, en zo meteen het heerlijke en betrouwbare Nederlandse kraanwater in de schijnwerpers zetten.

De ministeriële bijeenkomsten zijn in het Scheepvaartmuseum in Amsterdam. Op het Marineterrein ernaast vinden de ambtelijke vergaderingen plaats. Hier staat het Europegebouw, een mobiel gebouw dat is opgezet en ingericht voor de ambtelijke bijeenkomsten van alle ministeries. De opzet en de inrichting van het gebouw zijn zo duurzaam mogelijk. Er zijn kraanwaterpunten aangelegd om het gebruik van eenmalige wegwerpwaterflesjes te voorkomen en om te laten zien en proeven dat het Nederlandse kraanwater van uitstekende kwaliteit is.

Deelnemers aan EU-vergaderingen in de periode tussen januari en juli 2016 krijgen een eigen Dopper, die ze steeds kunnen bijvullen. Zo maken ze kennis met het Nederlandse drinkwater én leveren ze een bijdrage aan een meer circulaire economie.

Kraanwater op nummer 1

Doppers komen voort uit een idee van Merijn Everaarts en een ontwerpwedstrijd die hij uitschreef in 2011 voor ‘de perfecte herbruikbare fles voor drinkwater’. Uit zo’n 100 ingezonden ontwerpen won TU Delft alumnus Rinke van Remortel met zijn design. Door de unieke vormgeving is de fles goed schoon te houden waardoor je hem jaren kunt blijven gebruiken. Daarnaast vormt het witte deel van de Dopper omgekeerd een bekertje en plaatst water daarmee op een voetstuk, aldus Van Remortel. Deze filosofie past precies bij de insteek van het Nederlands voorzitterschap en de drinkwatersector. Kraanwater drinken uit een hervulbare fles is niet alleen duurzaam, maar benadrukt óók dat Nederland terecht trots is op ons eersteklas kraanwater.

‘DOPPER PLAATST KRAANWATER OP EEN VOETSTUK’

In elke Waterspiegel vragen wij een columnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema.

Water en decentralisatie

Momenteel is decentralisatie in een groot aantal dossiers op drinkwatergebied aan de orde van de dag. Ik denk bijvoorbeeld aan de Omgevingswet, de regionale invulling van het voorzieningenniveau – de nieuwe term is ‘waterbeschikbaarheid’ – in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater, de Delta-aanpak Waterkwaliteit en het Bodemconvenant 2016-2020. Allemaal dossiers waar rollen en taakverdeling van de stakeholders aan het veranderen zijn. Bevoegdheden worden van het rijk naar andere bestuurslagen geschoven en er lijkt op allerlei terrein meer ruimte voor maatwerk te komen.

Deze ontwikkelingen zullen de komende tijd eerder in belang toenemen dan afnemen. De drinkwatersector moet hierop anticiperen door zowel in Den Haag als in de regio te acteren.

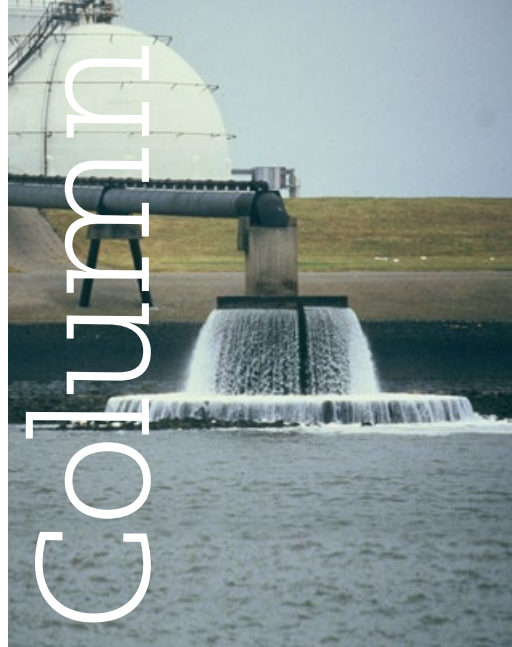
Om het proces van decentralisatie verantwoord te laten verlopen, is een strakke regie noodzakelijk van het ministerie én de minister van IenM. Dit omvat regie op inhoud én op proces. De inhoudelijke regie is nodig om de zorgplicht die alle bestuursorganen (inclusief het rijk) op basis van de Drinkwaterwet hebben voor een duurzame drinkwatervoorziening, handen en voeten te geven: hoe moeten provincies, gemeenten en waterschappen in de toekomst zorgen voor een goede borging van de drinkwaterbelangen. IenM moet daar als wetgever in de AMvB's op basis van de Omgevingswet richting aan geven. In STRONG moet IenM een verantwoord afwegingskader neerzetten voor drinkwaterbelangen versus mijnbouwbelangen.

Decentralisatie of niet: EU-lidstaat Nederland – en voor water is dat de minister van IenM – blijft verantwoordelijk voor een correcte en tijdige implementatie van EU-regelgeving. Beslissingen in Nederland op het gebied van ruimtelijke ordening, activiteiten in de ondergrond en lozingen werken rechtstreeks door in het wel of niet halen van de eisen van de KRW en van de drinkwaternormen. Ook het bepleiten van een betere afstemming van de normen in de EU-regels voor mest (nitraat), gewasbeschermingsmiddelen en (drink)water moet vooral door IenM gebeuren. Kortom: de internationale verplichtingen nopen tot een stevige inhoudelijke regie van IenM.

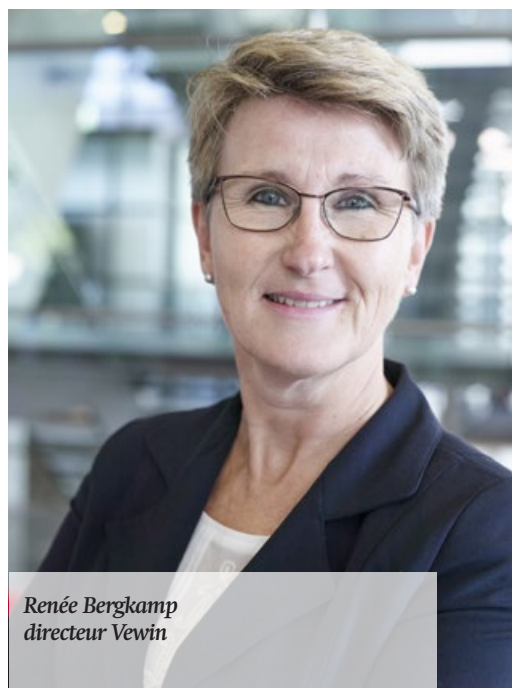
En regie is ook nodig op het proces: zitten bij de regionale overleggen de goede partijen aan tafel? Gaat het over de goede onderwerpen en is er voldoende voortgang? En kunnen de regio's van elkaar leren? In feite gaat het rijk op bepaalde taakonderdelen van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. De rijksrol verandert, maar verdwijnt geenszins.

Het is goed om te merken dat IenM bij de Delta-aanpak Waterkwaliteit – zeker na aandrang daartoe door een aantal Tweede Kamermoties – de intentie heeft die regierol te pakken.

We zullen als Vewin hier nauw bij betrokken zijn. Door mee te denken, mee te werken, onze kennis in te brengen aan vele overlegtafels en onze leden waar nuttig te faciliteren bij het regionale overleg. Zo versterken de Haagse en regionale lobby elkaar!

COLUMNIST

Renée Bergkamp
directeur Vewin

A man with dark hair, wearing a grey suit jacket, a white shirt, and a purple tie, stands in a modern interior. He has his hands clasped in front of him and is looking towards the camera. The background features a dark-framed doorway, a green exit sign, and several spherical pendant lights hanging from the ceiling.

'MINDER CHEMIE,
MEER GROENE
GEWASBESCHERMING'

'Gewasbescherming moet nu echt groener'

Op initiatief van staatssecretaris van Economische Zaken Martijn van Dam vond begin februari 2016 een vruchtbare Dialoog duurzame gewasbescherming plaats. Van Dam is ook verantwoordelijk voor het mestbeleid en natuurbeleid. Reden genoeg dus om hem naar zijn visie op een aantal drinkwaterdossiers te vragen.

Tijdens de Dialoog duurzame gewasbescherming bleek dat de sleutel tot succes onder andere ligt bij een snellere toelating van groene gewasbeschermingsmiddelen en nauwe samenwerking op Europees niveau. *Hoe kijkt u terug op de Dialoog duurzame gewasbescherming?*

Van Dam: 'Het is ons streven dat de komende jaren een transitie plaatsvindt richting een vergroening van gewasbeschermingsmiddelen. Hierbij hoort ook het uitbreiden van het huidige middelenpakket in Nederland met meer biologische en natuurvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen en andere alternatieven. Denk aan gebruik van precisieapparatuur, drones en het inzetten van big data. Tijdens de Dialoog duurzame gewasbescherming hebben we zeer goede gesprekken gehad met betrokken partijen: boeren, telers, wetenschappers, overheid, imkers, fabrikanten van biologische en traditionele gewasbeschermingsmiddelen, natuur- en milieuorganisaties, de drinkwatersector, toezichthouder Ctgb, supermarkten, tuinwinkels en consumentenorganisaties over mogelijkheden om de al ingezette vergroening verder uit te bouwen en te versnellen. Het is belangrijk dat alle betrokkenen de komende tijd een extra stap gaan zetten. Dat was ook mijn oproep tijdens de dialoog. Het bleek niet tegen dovemansoren. Er zijn die middag tientallen interessante ideeën gelanceerd en afspraken gemaakt, waar ik het nodige van verwacht.'

Landbouw en waterkwaliteit

U heeft het beschermen van natuur in samenhang met het behouden van de koppositie van Nederland als het gaat om land- en tuinbouw tot speerpunt van uw beleid gemaakt. *Hoe ziet u dit in relatie tot verbetering van de waterkwaliteit?*

Van Dam: 'Ik ben ervan overtuigd dat er voor de landbouw alleen maar toekomst is als die in balans is met de natuur eromheen. Dat geldt overigens niet alleen voor Nederland, maar voor de hele

wereld. Met een groeiende wereldbevolking zullen er de komende jaren meer monden moeten worden gevoed, terwijl de klimatologische omstandigheden dat waarschijnlijk moeilijker maken. Een van onze grote uitdagingen is om de landbouwproductie te laten stijgen, maar op een manier dat de aarde dat wel aankan. Nederland kan en moet daarbij in mijn visie als vooraanstaande landbouwnatie vooroplopen.'

'Nederland is van oudsher een druk land met een hoge bevolkingsdichtheid en veel economische activiteiten, waaronder een zeer intensieve landbouw en veeteelt. In die combinatie ontstaat snel druk op de natuur, door emissies van bijvoorbeeld stikstof en chemische gewasbeschermingsmiddelen. Voor mij is het cruciaal dat wij langs verschillende sporen een duurzame balans vinden tussen economische activiteiten en natuur, en daarmee de waterkwaliteit. Wij zetten nu sterk in op het terugdringen van stikstofemissies en de transitie naar groene gewasbescherming.'

Kunt u dat concreter maken?

Van Dam: 'Er is voor een aantal stoffen al jarenlang sprake van sterke overschrijding van de normen, zoals glyfosaat en imidacloprid. Als we dan ondanks de aanscherping van de gebruiksvoorschriften

'VOOR DE LANDBOUW
IS ALLEEN MAAR TOEKOMST
ALS DIE IN BALANS KOMT
MET DE NATUUR EROMHEEN'

geen verbetering zien, zullen er uiteindelijk maatregelen genomen moeten worden. Als eerste zal dan het Ctgb bekijken of de toelating van zo'n middel moet worden heroverwogen. Daarnaast heb ik als staatssecretaris een beperkte mogelijkheid om de toepassing van een middel in bepaalde kwetsbare gebieden te verbieden met het oog op bescherming van de waterkwaliteit.'

Welke innovaties en/of maatregelen acht u kansrijk bij het verder reduceren van emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater en grondwater?

Van Dam: 'De belangrijkste oplossingsrichtingen zijn opgenomen in de nota van 2013: verder verduurzamen via emissiebeperking, tegengaan van het in de lucht verwaaien van gewasbeschermingsmiddelen en vaker kiezen voor laag-risico gewasbeschermingsmiddelen, die geen schade aan de natuur aanbrengen. Hier zie ik de meeste kansen, hoewel nog veel inzet nodig is. Bijvoorbeeld voor marktpartijen die bestaande middelen kunnen verbeteren of nieuwe middelen kunnen ontwikkelen. Daarbij is het wel van belang dat nieuwe producten snel op de markt kunnen worden gebracht. Daarnaast geloof ik sterk in gesloten systemen met eigen waterzuivering en geïntegreerde teelten.'

'Op het gebied van gewasbescherming is het streven om chemische middelen doelgericht en gedoseerd – dus alleen daar waar nodig – in te zetten en tegelijkertijd meer laag-risicomiddelen toe

te passen. Ook zal meer moeten worden gewerkt met geïntegreerde aanpakken waarbij de nadruk op preventie ligt. In de veehouderij zal het antibioticagebruik worden aangepakt. De glastuinbouw wordt verplicht om in 2018 95% van hun afvalwater te zuiveren en te recyclen, om te voorkomen dat gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater terecht komen. Daarnaast is nu een speciaal programma opgesteld om de stikstofuitstoot terug te dringen en de natuur te helpen herstellen.'

'Het is daarbij ook belangrijk om te realiseren dat we wel wat vragen van de landbouwsector. De boeren moeten gaan omschakelen en dat kost tijd en geld. Ik ben dan ook blij dat we bij de Dialoog duurzame gewasbescherming met LTO Nederland afspraken hebben gemaakt over vijf pilots waarin wordt getest hoe de teelt van bepaalde gewassen zo duurzaam mogelijk kan worden aangepakt. Dit kan dan leiden tot nieuwe teeltstrategieën, die vervolgens breed in de sector kunnen worden uitgerold.'

Nederland heeft in Brussel het initiatief genomen tot een actieplan duurzame gewasbescherming, wat wilt u hiermee bereiken?

Van Dam: 'Het gaat ons er met name om dat laag-risico gewasbeschermingsmiddelen in Europa sneller toegang krijgen tot de markt. Nu geldt voor deze middelen nog dezelfde zware procedure als voor chemische middelen. Er is een expertgroep samengesteld, die naar verwachting nog tijdens het Nederlandse voorzitterschap met een actieplan zal komen. Nederland is hierin zeer actief, gesteund door een aantal andere lidstaten. Maar de uitdaging is om alle lidstaten mee te krijgen in deze koers van verduurzaming.'

Op welke wijze wordt de kwaliteit van de drinkwaterbronnen meegenomen in de evaluatie van de Meststoffenwet?

Van Dam: 'Onderzoek naar de kwaliteit van de drinkwaterbronnen is een belangrijk onderdeel van die evaluatie. Al in 2013 concludeerde het Planbureau voor de Leefomgeving dat het mestbeleid weliswaar heeft bijgedragen aan verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, maar dat we er nog niet zijn. Bij de helft van de grondwaterwinningen bestaat een risico op achteruitgang van de kwaliteit van het gewonnen water door verschillende externe redenen, zoals verstedelijking, industrie of landbouw. Bij 48 van de 240 winningen gaat het daarbij concreet om mestgerelateerde dreigingen. Voor een deel gaat het om oudere verontreinigingen, maar lokaal zien we soms nog forse overschrijdingen van de grondwaternorm. Het mestbeleid is gebaseerd op gemiddeldes, waardoor dergelijke lokale overschrijdingen wegvallen in het grotere geheel, maar dit is uiteraard wel een terechte zorg voor de drinkwaterbedrijven.'

'BEDRIJVEN WORDEN VERPLICHT
OVERTOLLIGE MEST TE VERWERKEN'

‘BETEKENIS VAN DRINKWATER- BEDRIJVEN VOOR NATUUR- ONTWIKKELING IS TOEGENOMEN’

‘Vanuit de evaluatie van de Meststoffenwet zal nu een nieuw actieprogramma worden opgesteld dat is gericht op het verder verbeteren van de waterkwaliteit. Eén van de zaken waar naar gekeken wordt, is de mestverwerkingsplicht. Sinds 2014 worden bedrijven verplicht overtollige mest te verwerken. De bedoeling is dat we binnen twee jaar een evenwicht bereiken op de mestmarkt. Dat betekent concreet dat de mest die op een bedrijf wordt geproduceerd ofwel binnen de normen wordt uitgereden op het land, ofwel wordt verwerkt en geëxporteerd. Hiermee zouden we uiteindelijk in Nederland onder de nitraatnormen moeten uitkomen. Daarnaast streeft Nederland naar inzet van hoogwaardige mineralenconcentraten uit dierlijke mest. Deze meststoffen kunnen dienen als kunstmestvervangers, waardoor dierlijke mest veel efficiënter gebruikt wordt en er minder kunstmest nodig is. Voor deze aanpak is nog wel toestemming vanuit de EU nodig.’

Belang voor natuurontwikkeling

Uw ministerie ondersteunt de Groene Tafel Natuur & Drinkwater, die weer zal plaatsvinden op 1 april aanstaande. Hier wordt met alle betrokken partijen gesproken over meer samenwerking en een gezamenlijke inzet voor natuur en bescherming van drinkwaterbronnen. *Waarom vindt u dit van belang?*

Van Dam: ‘Het draait bij het creëren van draagvlak voor natuur en het zoeken naar win-winsituaties om samenwerking tussen de betrokken stakeholders. Een initiatief zoals de Groene Tafel Natuur & Drinkwater past prima in dat kader. Dit ministerie heeft onlangs een studie uit 2004 laten updaten over de betekenis van de drinkwaterbedrijven voor natuurontwikkeling en biodiversiteit. Daaruit komt naar voren dat dit belang de afgelopen jaren is toegenomen en dat ook de samenwerking tussen de verschillende organisaties op dit gebied is versterkt. Voor de drinkwaterbedrijven is het aantrekkelijk om te kunnen uitdragen dat ‘hun’ drinkwater wordt gemaakt in beschermde natuurgebieden. Voor een consument is het een prettig idee dat het Nederlandse kraanwater lekker, gezond en betrouwbaar is, en lokaal wordt geproduceerd in een beschermd natuurgebied.’

Functieverweving

In de Rijksnatuurvisie staat de drinkwatervoorziening benoemd als een goed voorbeeld van een functiecombinatie met natuur. *Hoe kijkt u hier tegenaan?*

Van Dam: ‘De manier waarop de drinkwaterbedrijven in de duingebieden een combinatie maken van bescherming van de natuur en drinkwaterproductie is inderdaad een mooi voorbeeld van een functiecombinatie zoals wij die voorstaan. Doordat hier twee zaken bij elkaar komen die goed bij elkaar passen, is dit een klassieke

win-winsituatie. Door de bescherming van deze gebieden tegen ongewenste activiteiten kan de kwaliteit van het drinkwater beter worden gewaarborgd, en kan de natuur zich ook beter ontwikkelen. Een extra plus is dat de gebieden door de hogere natuurwaarden ook aantrekkelijker worden voor recreatie en kleinschalige economische activiteiten, zoals een eethuis of een natuurcamping. Persoonlijk vind ik Meijndel een erg geslaagd voorbeeld van functieverweving, maar er zijn er natuurlijk meer.’

‘De drinkwaterbedrijven investeren in zo’n gebied en geven daarmee iets terug aan een gebied. Dat zie je terug in de ontwikkeling van de natuurwaarden en een toename in gebruik van een gebied. Als mensen plezier aan natuur beleven, gaan ze er beter mee om en willen ze ook dat het beschermd wordt. Dat vertaalt zich uiteindelijk in maatschappelijk draagvlak voor natuur en dat is wat deze regering onder andere beoogt met de Rijksnatuurvisie. Wat mij betreft zijn de drinkwaterbedrijven dus op de goede weg. Ik zeg: ‘Vooral doorgaan!’’

Tweede Kamer vraagt staatssecretaris Van Dam om Europees verbod op glyfosaat

Nederland mag in Brussel niet instemmen met de toelating van glyfosaat voor een nieuwe periode van vijftien jaar, maar moet de Commissie oproepen om met een nieuw voorstel te komen. Een meerderheid van de Tweede Kamer drong daar begin maart bij staatssecretaris Van Dam (Economische Zaken) op aan. Maandag 7 maart zou in Brussel gestemd worden over het verlengen van de toelating van glyfosaat. Een aantal lidstaten en fracties in het Europees Parlement heeft zich daar echter tegen verzet, waardoor een besluit is uitgesteld. Staatssecretaris Van Dam zei een verlenging niet te steunen en eerst meer duidelijkheid te willen over het middel.

Glyfosaat is volgens de Wereldgezondheidsorganisatie waarschijnlijk kankerverwekkend. Het kan via oppervlaktewater en grondwater in de bronnen van drinkwater terechtkomen. De drinkwaterbedrijven moeten vervolgens extra inspanningen verrichten om het middel tijdens het productieproces van het drinkwater weer uit het oppervlakte- of grondwater te zuiveren. In juni moet er in Brussel een besluit liggen over glyfosaat. In de tussentijd zal er ook in de Tweede Kamer nog over worden gesproken.

Vorig jaar is in Nederland besloten om een verbod te introduceren op chemische onkruidbestrijding buiten de landbouw. Het verbod geldt in ieder geval voor professioneel gebruik, bijvoorbeeld door gemeenten. Dat is van groot belang om de normoverschrijdingen van glyfosaat in drinkwaterbronnen terug te dringen. Particulier gebruik is voorsnog uitgezonderd van het verbod. Staatssecretaris Dijksma (Infrastructuur en Milieu) heeft de Tweede Kamer eerder toegezegd te bekijken op welke wijze het verbod zo snel mogelijk ook voor particulieren op verhardingen kan gaan gelden.

Dialoog duurzame gewasbescherming

‘Vaart maken met groene gewasbescherming’

Er moet vaart komen in de overgang van traditionele bestrijdingsmiddelen naar groene, duurzame gewasbescherming, vindt staatssecretaris Martijn van Dam (Economische Zaken). Om dit streven extra kracht bij te zetten nodigde hij alle betrokken partijen begin februari uit voor een Dialoog duurzame gewasbescherming. Deze bijeenkomst leverde tientallen ideeën en afspraken op.

‘Natuur en land- en tuinbouw moeten met elkaar in balans zijn. Dat betekent dat je gewassen zoveel mogelijk beschermt op een manier zoals de natuur dat zelf ook doet’, zo zegt staatssecretaris Martijn van Dam. Hij vindt dan ook dat er meer tempo moet worden gemaakt met duurzame gewasbescherming.

De sleutel tot succes ligt vooral bij een snellere toelating van groene gewasbeschermingsmiddelen, nauwe samenwerking op Europees niveau, een ruimer aanbod in supermarkten en tuinwinkels, en betere voorlichting aan consumenten, zodat ook de vraag naar duurzaam geteelde producten verder stijgt. Dat bleek tijdens de

bijeenkomst ‘Dialoog duurzame gewasbescherming’, op woensdag 3 februari jl. in Nootdorp.

Veel initiatieven

Boeren, telers, wetenschappers, overheid, imkers, fabrikanten van zowel biologische als traditionele gewasbeschermingsmid-

delen, natuur- en milieuorganisaties, toezichthouder Ctgb, supermarkten, tuinwinkels, consumentenorganisaties en Vewin spraken elkaar over mogelijkheden om de vergroening verder uit te bouwen en te versnellen. Tijdens een plenaire sessie en aan thematafels zijn verschillende ideeën ontstaan rondom toelatingsbeleid, sierteelt, gezonde bodem en het borgen en verspreiden van kennis.

Staatssecretaris Van Dam gaf aan dat zijn ministerie gebruik wil maken van het EU-voorzitterschap van Nederland om met ideeën te komen die bijdragen aan het versnellen van duurzame gewasbescherming. Zijn belangrijkste motieven hierbij zijn het beschermen van natuur en het versterken van de Nederlandse koppositie als het gaat om innovatie en productie in de land- en tuinbouw.

Meer tempo

Van Dam toonde zich na afloop enthousiast over de opbrengst van de dialoog. Duurzame gewasbescherming wint al terrein, maar er moet meer tempo worden gemaakt, aldus de staatssecretaris. Dat kan volgens hem alleen als alle betrokkenen – dus van boer tot consument – een extra inspanning leveren. ‘In mijn optiek zijn chemische middelen alleen een uiterste redmiddel. De Nederlandse land- en tuinbouw is beroemd om de kwaliteit van zijn producten en de hoge exportcijfers. Het is belangrijk dat we ook op het gebied van duurzame gewasbescherming ons imago verder versterken.’

Volksgezondheid

Vewin heeft de staatssecretaris hierbij aan herinnerd dat het belang voor volksgezondheid niet mag worden onderschat als het gaat om waterkwaliteit. Ook heeft Vewin benadrukt dat het tijd is om actie te ondernemen om de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren. Een van de belangrijkste uitkomsten van de bijeenkomst is het instellen van vijf pilots waarin gekeken gaat worden hoe een systeemaanpak in de praktijk vorm kan krijgen. Het totaal van ideeën, afspraken en acties wordt teruggekoppeld aan het Platform duurzame gewasbescherming, waar voortaan nog meer relevante stakeholders uitgenodigd worden.

Opbrengsten Dialoog duurzame gewasbescherming

Enkele voorbeelden van de resultaten die aan de overlegtafels zijn geboekt:

- Met het oog op toelating van groene middelen gaat het Ctgb samen met het ministerie van Economische Zaken drempels verlagen en procedures versnellen.
- LTO gaat dit voorjaar aan de hand van vijf pilots testen hoe de teelt van bepaalde gewassen zo duurzaam mogelijk kan worden aangepakt.
- Greenpeace start een positieve campagne om consumenten te helpen bij het kiezen voor duurzaam geteelde producten in supermarkten en tuinwinkels.
- Brancheorganisaties van de voedselverwerkende industrie en tuinwinkels gaan hun leden actief wijzen op het belang van duurzame gewasbescherming als criterium bij het inkopen van groenten, fruit, bloemen en planten.

‘EXTRA INSPANNING NODIG
VAN ALLE BETROKKENEN’

Sijas Akkerman, Natuur & Milieu

‘Schadelijke gewasbeschermingsmiddelen alleen op recept’

Stichting Natuur & Milieu zet zich in voor een duurzame samenleving. Een van de beleidsthema's is voedsel. Volgens Sijas Akkerman, hoofd Voedsel bij Natuur & Milieu, zijn gezonde en meer duurzame oplossingen nodig om de groeiende wereldbevolking structureel te kunnen voeden. Gewasbescherming is daarbij een speciaal aandachtspunt.

Volgens Akkerman moeten gewasbeschermingsmiddelen slimmer en het liefst beperkter worden gebruikt. ‘Want grootschalig gebruik kan leiden tot gevaarlijke en onacceptabele risico's voor mensen, dieren en milieu; bijvoorbeeld voor het oppervlaktewater.’

Natuur & Milieu is van mening dat er de afgelopen jaren weliswaar veel is gediscussieerd over gewasbeschermingsmiddelen, maar dat

er weinig gebeurt om het probleem aan te pakken. Akkerman: ‘De eerste Nota Duurzame gewasbescherming kwam en ging, net als de tweede, maar de deadline voor het behalen van de doelen schoof maar op. Het lijkt erop dat de regering het onderwerp niet hoog op de agenda heeft staan. Inmiddels zijn er talloze onderzoeken en rapporten, maar we missen een gerichte aanpak op de meest schadelijke middelen.’

Risicolijs Gewasbeschermingsmiddelen

De eerste stap op weg naar een aanpak is vaststellen welke middelen het schadelijkst zijn: 'Daarom hebben wij adviesbureau CLM opdracht gegeven voor een vergelijkend onderzoek van alle bekende 'rode of zwarte lijsten' waarop gewasbeschermingsmiddelen voorkomen. Er is dus gekeken naar bestaande lijsten van middelen die slecht zijn voor de gezondheid van mensen, planten of dieren, of die een gevaar vormen voor bijvoorbeeld de bodem of de waterkwaliteit. De middelen die het meest op deze lijsten voorkomen, beschouwen we als de schadelijkste middelen, waar we ons op willen richten. Dat betekent: maatregelen nemen of uitfaseren!'

Wat is de belangrijkste conclusie van dit rapport?

Akkerman: 'Er is een aantal middelen dat op alle lijsten voorkomt: het gebruik daarvan willen wij dus aan strakkere regels binden of helemaal verbieden. Probleem daarbij is dat dit door het Ctgb toegelaten middelen zijn. Het Ctgb gaat bij toelating uit van theoretische gebruiksvoorschriften en het beginsel van 'goede landbouwpraktijken'. Maar er zijn allerlei indicaties en redenen om aan te nemen dat de praktijk heel anders is. In dit kader zijn ook de verkoopcijfers van gewasbeschermingsmiddelen die Greenpeace medio februari naar buiten bracht, interessant. Boeren blijken vele malen meer gewasbeschermingsmiddelen te kopen dan ze volgens eigen zeggen gebruiken. Leggen ze enorme voorraden aan of spuiten ze toch meer en op andere teelten dan volgens de gebruiksvoorschriften is toegestaan?'

Wat is jullie doel met deze lijst?

Akkerman: 'Wij vragen van de rijksoverheid om nu echt de regie te pakken op dit dossier: het is na jaren van talmen duidelijk dat de landbouwsector dit niet zelf gaat regelen. Wij pleiten voor een interimwet voor de reductie van bestrijdingsmiddelen, gericht op het meteen uitfaseren van de 20 meest schadelijke middelen. Extra belasting op deze middelen kan daarbij een extra aansporing vormen. Alleen in uitzonderlijke gevallen, als het echt niet anders kan, zouden gevaarlijke chemische middelen 'op recept' verkrijgbaar moeten zijn. Daarnaast moet er een stevig communicatie- en opleidingstraject worden ontwikkeld voor de landbouw; zeg maar

een heropvoedingsprogramma over 'goede landbouwpraktijken'. Boeren moeten zich veel meer dan nu het geval is bewust worden van wat ze aan het doen zijn: het vergiften van de natuur én de mens. Terwijl er goede, groene alternatieven zijn, die ook op wereldschaal kunnen zorgen voor voldoende opbrengsten om iedereen te voeden.'

Wat houdt jullie actieplan met Tuinbranche Nederland in om de teelt van bloemen, planten en bomen te verduurzamen?

Akkerman: 'Omdat de politiek weinig actie onderneemt, ontwikkelen wij zelf initiatieven. Eerder gebeurde dat al met Albert Heijn, de grootste inkoop van fruit en groente in Nederland. Nu werken we samen met Tuinbranche Nederland om ervoor te zorgen dat alle tuincentra inkoopvoorwaarden gaan hanteren, waarin het de telers stapsgewijs verplicht wordt om het gebruik van bestrijdingsmiddelen terug te dringen. Als de klant erom vraagt, zijn de producenten namelijk best bereid stappen te ondernemen, al is het maar om hun omzet niet in gevaar te brengen. Wij zorgen in zo'n traject voor communicatie, informatie en advies. Er is nog flink wat winst te behalen op dit gebied. Onderzoek van Greenpeace toonde onlangs aan dat veel planten in tuincentra bespoten zijn met schadelijke of soms zelfs verboden middelen. Zo bleken er op buddleia's, die mensen kopen om vlinders en andere insecten aan te trekken, middelen te zitten die zeer schadelijk zijn voor vlinders...'

Wat zijn in jullie ogen de grootste bedreigingen voor de waterkwaliteit in Nederland?

Akkerman: 'Naast gewasbeschermingsmiddelen zien wij vooral risico's bij medicijnresten, nanodeeltjes en helaas ook nog steeds meststoffen. In 60% van de sloten en kanalen in landbouwgebieden is het gehalte fosfaten en nitraten nog steeds te hoog. De overheid toont weinig ambitie, terwijl dit echt een groot probleem is. Er zijn in Nederland regionaal enorme mestoverschotten, waardoor er onder andere illegale dumping plaatsvindt, bijvoorbeeld door verschillende lagen mest op een terrein te spuiten. Met als gevolg: uitspoeling naar het oppervlaktewater en zelfs naar het grondwater. Ook wordt er veel mest getransporteerd van het ene gebied naar het andere. Zo tref je op Groningse akkers regelmatig mest aan uit

'STREVEN NAAR CHEMIE-
VRIJE LANDBOUW, TENZIJ...'

Gewasbeschermingsmiddelen en drinkwater

Schoon water is de directe randvoorwaarde voor een betrouwbare drinkwatervoorziening en daarmee een pijler voor de volksgezondheid. Voor de drinkwatersector is het dan ook van groot belang om de kwaliteit van ons grond- en oppervlaktewater te borgen en te verbeteren. Verontreiniging van het oppervlaktewater en grondwater met gewasbeschermingsmiddelen is een van de problemen waar de drinkwatersector tegenaan loopt. Vewin is hierover met diverse stakeholders in overleg, zoals de producenten, de land- en tuinbouw en natuur- en milieuorganisaties. Met al deze partijen heeft Vewin een goede samenwerking, bijvoorbeeld in de Dialoog duurzame gewasbescherming. Twee van deze partners zijn Nefyto en Stichting Natuur en Milieu.

Brabant of Limburg. Wij zien hier in ieder geval een schone taak voor toezichthouders zoals de NVWA en de ILT.'

Liever dure sokken

'Wij pleiten voor een dubbele aanpak: aan de bron en 'end of pipe'. Een voorbeeld: in sokken en andere kledingstukken wordt zilverjodide toegevoegd tegen zweetgeur. Bij de goedkope sokken van de Hema zijn de nanodeeltjes na drie keer wassen uit het weefsel en komen ze dus in het riool. Er bestaan ook duurdere sokken, waar de zilverjodide is meegeweven in het garen, waardoor ze er nauwelijks uitspoelen. Wij zeggen: belast of verbied die goedkope producten, en zorg voor voorlichting richting de consument. Nu weet bijna niemand wat er precies in de producten zit die hij koopt of gebruikt, en wat dat met het milieu doet. Naast die bronaanpak zou je ook moeten investeren in een extra zuiveringsstap.'

Hoe kijken jullie aan tegen termen als 'groene' gewasbeschermingsmiddelen en 'laag-risicomiddelen'?

Akkerman: 'Uiteraard zien wij liever laag-risicomiddelen dan hoog-risicomiddelen. Maar de naam zegt het al: er zitten nog steeds risico's aan. Ons uiteindelijke doel is exclusieve toepassing van écht groene, niet-chemische gewasbeschermingsmiddelen: sluiwespen, plantenextracten, etherische oliën, enzovoort. Wij zijn dan ook blij met de brief van 2 december 2014 van toenmalig staatssecretaris Dijkema aan de Tweede Kamer, waarin zij toezegt de procedure voor toelating van laag-risicostoffen te vereenvoudigen of versnellen.'

Green Deal Groene Gewasbeschermingsmiddelen

In 2013 sloot het ministerie van Economische Zaken een Green Deal Groene Gewasbeschermingsmiddelen met LTO, Natuur & Milieu, Bionext, Artemis, Nefyto, NVWA en Ctgb. Het project Green Deal rekent middelen van natuurlijke oorsprong met een laag risico voor mens, dier, milieu en niet-doelwit-organismen tot de 'groene' gewasbeschermingsmiddelen; dat kunnen zijn:

- planten, dieren, micro-organismen;
- bepaalde mineralen;
- nagemaakte middelen die identiek zijn aan de natuurlijke stof.

Welke oplossingen of innovaties vinden jullie het meest kansrijk?

Akkerman: 'De eerste grote stap: maak gesloten systemen, bijvoorbeeld door in de tuinbouwkassen een gesloten kringloop te creëren met een eigen waterzuivering en hergebruik van water en grondstoffen. Investeer vanuit de onderzoeksfondsen van de topsectoren in research op het gebied van groene gewasbescherming. En zorg voor educatie en kennisdeling om de boeren te helpen de mentale omslag te maken naar groene landbouw. Streef naar geïntegreerde teeltsystemen die zo robuust zijn dat ze tegen een stootje kunnen en zichzelf gezond kunnen houden. Zet ICT in om de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen te beperken tot die gebieden waar het echt noodzakelijk is. Er is prachtige beslismentondersteunende software die boeren precies laat zien wanneer ze wel of juist niet moeten spuiten.'

'Meer in het algemeen vinden wij het hoog tijd om door te pakken op het gebied van gewasbescherming en de mestproblematiek, om ervoor te zorgen dat we ons water niet vergifigen. Dat geldt voor alle stakeholders: de rijksoverheid, de waterschappen, provincies, gemeenten, de NVWA, LTO. De giftige stoffen die we in de natuur brengen, hebben negatieve gevolgen voor de biodiversiteit en daarmee voor de veerkracht van het systeem. Dat leidt tot vervuiling van ons voedsel en water, maar uiteindelijk ook tot een lagere voedselproductie, doordat de bestuiving door bijen en andere insecten onder druk komt te staan. Het huidige landbouwmodel op basis van chemie is fossiel en achterhaald; de enige duurzame weg is de groene weg.'

Verhoogd risico bij 55% van de gewasbeschermingsmiddelen

Alle 238 bestrijdingsmiddelen die in 2015 zijn toegelaten in Nederland, zijn onderzocht door landbouwadvisbureau CLM. Hiervoor is een kleurenindeling gemaakt, waarbij rood staat voor zeer verhoogd risico, oranje voor verhoogd risico en groen voor gemiddeld of laag risico.

Van de 238 stoffen zijn er volgens de gehanteerde systematiek 89 rood, 41 oranje en 108 groen. Dat betekent dat ruim de helft van de toegelaten middelen (55%) een verhoogd risico heeft op een of meerdere criteria (oranje en rood bij elkaar).

Meer informatie over de Risicolijst Gewasbeschermingsmiddelen: www.natuurenmilieu.nl, onder pers, of scan de QR-code

Waterbeeld

De afgelopen twee jaar heeft Waternet in opdracht van de Amsterdamse stadsdelen het aantal openbare drinkwatertappunten in de stad uitgebreid van 85 naar ruim 200.

De gemeente Amsterdam wil dit aantal verder uitbreiden. Er komen nog 300 tappunten bij, vooral in de buurt van scholen, speelplaatsen, parken en sportlocaties.

Op het Rembrandtplein staat al een tappunt. Waternet juicht het toe dat straks nóg meer Amsterdammers en toeristen kunnen genieten van een verkoelende slok kraanwater. Op naar dorstig, warm weer: laat de zomer maar komen!

waternet

Maritza van Assen, directeur Nefyto

Op weg naar duurzame gewasbescherming

Bij het Algemeen Overleg Gewasbescherming van 20 januari 2016 kwam een aantal belangrijke onderwerpen aan de orde, zoals maatregelen ten behoeve van emissiereductie en het EU-actieplan duurzame gewasbescherming. Hoe staan de producenten van gewasbeschermingsmiddelen hiertegenover? We vroegen het Maritza van Assen, directeur van brancheorganisatie Nefyto.

In haar Mededeling over de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft de Europese Commissie aangegeven dat Nederland sterker moet inzetten op het terugdringen van verontreiniging vanuit de landbouw. Anders worden de KRW-doelen niet gehaald, ook niet in 2027. Het Nederlands EU-voorzitterschap moet actief werk maken van het actieplan.

Zo vraagt de Commissie om concrete voorstellen om de waterkwaliteit te verbeteren en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen beter aan te laten sluiten op de KRW. Staatssecretaris van Economische Zaken Martijn van Dam (PvdA) heeft inmiddels in de Landbouwrraad in Brussel via een position paper aandacht gevraagd voor duurzame gewasbescherming. Dit voorstel wordt nu uitgewerkt in een EU-actieplan. *Wat vindt Nefyto van deze stap?*

Van Assen: 'Wij vertegenwoordigen een internationale industrie die leeft met Europese regelgeving. Zowel de toelatingsregels als de nationale actieplannen waar wij mee te maken hebben, zijn gebaseerd op Europese regelgeving. Wat dat betreft sluit, dit initiatief van het ministerie van Economische Zaken aan bij 'onze wereld'. Het past ook bij het voorzitterschap dat Nederland initiatieven neemt. Voor de telers is het belangrijk dat door een Europese duurzame aanpak een level playing field ontstaat.'

'We weten natuurlijk niet wat hier uit gaat komen, het is nog een plan. Nederland streeft naar een versnelde vergroening van het middelenpakket. Dat wil zeggen: meer laag-risicomiddelen en meer biologische middelen. Op die manier kun je het gebruik van hoog-risicomiddelen mogelijk reduceren. Het zou wat ons betreft makkelijker moeten worden om nieuwe laag-risicomiddelen op de markt te brengen, zoals dat in de VS al het geval is.'

Welke stappen neemt Nefyto bij het verder verduurzamen van het middelenpakket?

Van Assen: 'Het is duidelijk dat de waterkwaliteitsdoelstellingen uit de KRW nog niet worden gehaald, en dat de verbetering erg langzaam gaat. Wij denken dat dat niet alleen aan de producten zelf ligt, maar ook aan het gebruik. We zien wel dat de bewustwording bij telers toeneemt en daar zetten we vanuit de industrie ook op in. We doen dat op verschillende manieren, bijvoorbeeld via ons project Toolbox Water en met erf-emissiescans. Teler zitten in een spagaat: aan de ene kant hebben ze middelen nodig voor hun teelt, aan de andere kant accepteert de maatschappij onjuist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet meer. Teler beseffen heel goed dat, wanneer ze de normen niet halen, bepaalde middelen verboden zullen worden. Dat willen ze niet, want dan zijn ze nog verder van huis.'

'In de regio's waar wij actief met onze projecten aan de slag zijn, verbetert de waterkwaliteit. We richten ons bijvoorbeeld op de bollenteelt, met het project 'Schoon erf, schone sloot'. Daarbij is het jammer dat de invoering van een aantal wettelijke maatregelen erg veel tijd in beslag neemt. Dat speelt bijvoorbeeld bij het zuiveren van afvalwater uit de glastuinbouw: dat mag nog tot 2018 ongezuiverd worden geloosd op het oppervlaktewater, terwijl het te hoge concentraties meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen bevat. Hetzelfde geldt voor de regelgeving rondom ruimere teeltvrije zones en emissiebeperkende technieken, zoals zuinige spuitdoppen: ook dat zou wat ons betreft wel wat sneller mogen.'

Chemische onkruidbestrijding

Het besluit om per maart 2016 chemische onkruidbestrijding buiten de landbouw op verhardingen te verbieden ligt bij de Raad van State en ter notificatie bij de Europese Commissie. *Hoe kijkt Nefyto tegen dat verbod aan?*

Van Assen: 'We moeten nog maar zien of dat er onverkort komt. Medio februari kwam de Raad van State met een brief aan de Tweede Kamer dat er juridische bezwaren zijn om het verbod voor particulier gebruik in te voeren. Nefyto is van mening dat een gebruiksverbod de toelating van een middel door het Ctgb ondergraaft. Je kunt dan het gebruik niet generiek met een aparte wettelijke regel beperken. De wetgeving biedt wel de mogelijkheid voor beperkingen op specifieke locaties, bijvoorbeeld in kwetsbare gebieden voor de drinkwaterwinning of in zones rondom scholen of sportfaciliteiten.'

Welke verwachtingen heeft u met betrekking tot de tussenevaluatie van de tweede Nota Duurzame gewasbescherming in 2018?

Van Assen: 'Zoals eerder al aangegeven: we zien positieve ontwikkelingen in de bewustwording bij telers, en vertraging bij de invoering van de regelgeving die het sluitstuk moet vormen van de aanpak. De vraag is of je in 2018 al voldoende resultaten kunt zien.'

Welke innovaties of maatregelen acht Nefyto kansrijk bij het verder reduceren van emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater en grondwater?

Van Assen: 'De vergroening van het gemeenschappelijke landbouwbeleid legt telers de verplichting op 5% van hun areaal te bestemmen tot ecologisch focus-gebied. Positief daarbij is dat bij de keuze van een akkerrand de oppervlakte van een sloot meetelt als areaal. Dat betekent dat het voor landbouwers eenvoudiger is geworden om teeltvrije zones in te richten tussen akkers en watergangen. Daarnaast zetten wij nog steeds in op driftreducerende technieken, zoals precisie-spuitnozzles. En er zijn meer nieuwe ontwikkelingen op het gebied van het nauwkeuriger toedienen van gewasbeschermingsmiddelen. Via sensoren, drones en GPS-software kan exact worden vastgesteld wáár en hoe middelen het beste kunnen worden toegediend. Dat leidt tot minder 'waste' en beperkt dus ook het risico op afspoeling naar het oppervlaktewater of het grondwater.'

Precisietoediening

'Een andere innovatie, het coaten van plantenzaden, lijkt zich minder snel te ontwikkelen dan eerder voorzien, onder andere door het gesuggereerde verband tussen sommige gewasbeschermingsmiddelen en wintersterfte bij bijen. Deze kwestie ligt momenteel bij de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid, EFSA. Meer in het algemeen zien wij deze manier van toediening wel als kansrijk. Je wilt immers zo dicht mogelijk bij je doel – de plant – komen, zodat je zo weinig mogelijk middel hoeft te gebruiken. Een gewasbeschermingsmiddel hoort op de plant en nergens anders. Wij pleiten daarom ook voor technieken zoals precisietoediening door druppelen of het behandelen van stekjes, in plaats van vernevelen of spuiten. Overigens is ook 'schoon beginnen' belangrijk: ervoor zorgen dat het uitgangsmateriaal vrij is van ziektekiemen.'

'GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN HOREN
OP EEN PLANT, NIET IN HET DRINKWATER'

‘ALS DE NORMEN NIET WORDEN GEHAALD, KUNNEN ER MIDDELEN VERBODEN WORDEN’

bepaalt, betaalt. Daarbij werken heffingen op gewasbeschermingsmiddelen niet, omdat de middelen functioneel zijn en dus een lage prijselasticiteit hebben. Een teler heeft ze gewoon nodig. Hij zal ze dus ook bij een hogere prijs blijven gebruiken en de hogere kosten afwentelen op de consument.’

Bestaat er in 2050 nog chemische gewasbescherming?

Van Assen: ‘Jazeker. De tendens is nu om te denken dat we naar zoveel mogelijk biologische en groene middelen toegaan. Chemie is in die opvatting dan alleen het ultieme correctiemiddel, als het echt niet anders kan. Maar dat gaat voorbij aan het doel van geïntegreerde bestrijding en aan de economische realiteit van de schaalgrootte in de landbouw. En dan kom je onvermijdelijk bij de bovenliggende discussie: hoe wil je alle monden op de wereld voeden? Wij denken dat je daar altijd chemische middelen bij nodig zult hebben.’

Hoe kijkt u aan tegen het KRW-principe ‘de vervuiler betaalt’?

Van Assen: ‘Je moet je afvragen: wie is eigenlijk de vervuiler? Is dat de industrie die een gewasbeschermingsmiddel maakt, de teler die het gebruikt, of de klant die een bespoten tomaat koopt? Uiteindelijk is de consument degene die bepaalt wat er wordt gebruikt. En wie

Op welke projecten met betrekking tot de waterkwaliteit die door Nefyto worden ondersteund, bent u het meest trots?

Van Assen: ‘We zien goede resultaten bij de eerdergenoemde Toolbox Water, de erf-emissiescans en regionale maatwerkprojecten. Daarnaast hebben we de emissie-reductieplannen, die producenten opstellen als een bepaalde stof een knelpunt vormt voor de normstelling. Je moet dan denken aan een scherper gebruikadvies over dosering en frequentie van toepassing of extra communicatie richting gebruikers. Via de Bestrijdingsmiddelenatlas volgen we in hoeverre knelpunten zich voordoen en hoe ze zich vervolgens ontwikkelen als de toelatinghouders er extra maatregelen op zetten. Veel telers zijn gecertificeerd, wat een extra reden is om zich aan de toepassingsvoorschriften te houden. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit NVWA en de waterschappen hebben hier een toezichthoudende taak.’

Over Nefyto

Als brancheorganisatie behartigt Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie) de gemeenschappelijke belangen van ondernemingen, die chemische en biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen voor de Nederlandse markt.

Nefyto heeft 14 deelnemers, die samen ongeveer 95% van de Nederlandse omzet in gewasbeschermingsmiddelen vertegenwoordigen.

Bestrijdingsmiddelenatlas

De Bestrijdingsmiddelenatlas geeft op grond van meetgegevens van regionale waterbeheerders een landelijk beeld van de bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater. De atlas maakt onderscheid in resultaten van de monitoringslocaties voor de Kaderrichtlijn Water (KRW), het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen (LM-GBM) en meetpunten uit andere monitoringsprogramma's.

Meer informatie:
www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl,
of scan de QR-code.

Winterse omstandigheden geen probleem voor drinkwatervoorziening

Vier dagen lang non-stop op noodstroom

Deze winter werd in de praktijk weer eens het nut bewezen van goede voorbereiding. Net als bij de grote stroomstoring in Noord-Holland eind 2015, bleek de drinkwatervoorziening tijdens de winterse omstandigheden in Groningen, Friesland en Drenthe weinig last te hebben van dit soort extern onheil.

Begin januari hield Koning Winter het noorden van ons land in een ijzige greep. Wegen waren onbegaanbaar, de treinen reden niet en zelfs de stroomvoorziening kwam in gevaar. Beelden van 'dansende hoogspanningsleidingen' haalden het Acht Uur Journaal. Maar het drinkwater bleef gewoon uit de kraan stromen, hoogstens ietsje koeler dan normaal. De ijzel bleek een mooie testcase voor Waterbedrijf Groningen. Alle productielocaties draaiden vier dagen lang non-stop op noodstroom.

Alarm

In de nacht van 4 januari 2016 merkte de dienstdoende operator van Waterbedrijf Groningen dat er wat mis was bij de productielocaties. De ijzel en de wind zorgden ervoor dat hoogspanningsleidingen gingen 'lijndansen'. Daardoor ontstonden dips en pieken in de elektriciteitsvoorziening. Dit was ook te merken in de regelkamer: bij alle productielocaties ging het alarm af. Door de piekspanningen raakten de drinkwaterproductiesystemen in de war.

Het resetten van de systemen kon niet op afstand geregeld worden. De operator moest daarom bij de productielocaties langs om dit handmatig te doen. Mede vanwege verschillende weeralarmen, waaronder een Code Rood, was dit aanleiding om volledig op noodstroom over te gaan. Waterbedrijf Groningen is hier – zoals alle Nederlandse drinkwaterbedrijven – goed op voorbereid. Drinkwaterbedrijven beschikken over eigen noodstroomaggregaten en brandstof.

Wettelijk verplicht

Alle drinkwaterbedrijven zijn wettelijk verplicht om bij uitval van energie, ten minste tien dagen lang de drinkwatervoorziening in gang te houden. Deze bepaling is opgenomen met het oog op het creëren van een zelfvoorzienend vermogen ten tijde van rampen of crises. Daarvoor worden behalve noodstroomaggregaten ook voorraden brandstof aangehouden. Waterbedrijf Groningen draaide in januari jl. vier dagen achter elkaar op noodstroom. Er wordt uiteraard regelmatig geoefend, maar zo lang als dit is nog niet eerder voorgekomen. De medewerkers hadden de situatie continu volledig onder controle en de systemen hebben gedaan wat ze moesten doen. Geen consument heeft iets gemerkt van de gevolgen van de problemen met de elektriciteitsvoorziening voor de drinkwaterproductie en -levering.

Nederlands EU-voorzitterschap 2016

‘Kleine stapjes, behoedzaam manoeuvreren’

Voor het eerst sinds 2004 is Nederland voor zes maanden voorzitter van de Raad van de EU. Binnen de prioriteiten van het ‘trio’ van voorzitterschappen wordt water genoemd als ‘blauwe draad’. Ruben Dekker, attaché Milieu- en Natuurbeleid bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, over enkele actuele waterdossiers: herziening van de Drinkwaterrichtlijn, de fitness check van het natuurbeleid, de circulaire economie.

NIEUWE STRUCTUUR COMMISSIE LEIDT TOT VERTRAGING BIJ WETGEVING

Het is even zes maanden geen 'business as usual' op de Nederlandse ministeries en bij de Permanente Vertegenwoordiging (PV) van Nederland bij de EU. De voorzitter van de Raad van de EU moet bemiddelen en compromissen smeden tussen en met de 28 lidstaten en met de Europese instellingen: de Commissie en het Parlement. De rol van voorzitter is die van 'honest broker': de bemiddelaar die boven het eigenbelang staat en de belangen van 28 lidstaten nastreeft.

De Raad van de Europese Unie bestaat eigenlijk uit tien gespecialiseerde Raden van ministers. Iedere Raad bestrijkt een bepaald beleidsterrein en bestaat uit de ministers van de EU-lidstaten die daar in eigen land verantwoordelijk voor zijn. Het voorzitten-de land bepaalt de agenda van de Raad van de EU en alle voorbereidende vergaderingen, zoals Coreper en de Raadswerkgroepen (zie ook kader). De vakministers zitten de Europese bijeenkomsten met hun collega's voor. De vergaderingen van Europese regeringsleiders en die van de ministers van Buitenlandse Zaken hebben hun eigen vaste voorzitter; respectievelijk Donald Tusk en Federica Mogherini.

Wat betekent dat voor een instantie zoals de PV, die normaliter de belangen van Nederland behartigt?
Dekker: 'Je bepaalt de agenda, maar bent daarbij afhankelijk van welke initiatieven de Europese Commissie op tafel heeft gelegd: er moet wel iets te bespreken zijn. Ook moet je luisteren naar de wensen van de andere lidstaten. Als voorzitter breng je eigenlijk geen eigen zaken in. Je gaat aan de slag met wat er op tafel ligt, geeft de andere lidstaten het woord en luistert vooral heel goed.'

Argusogen

'Er is wel discussie over wat je in zo'n periode doet met je nationale belangen. In de praktijk vlieg je als voorzitter onderwerpen breder aan dan normaal en is het een kwestie van meebewegen met de gehele groep. Als voorzitter zijn we de penvoerder en schrijven dus de volgende versie van een stuk. Dit laat ruimte om de Nederlandse belangen een goede plek te geven. Maar ook weer niet te veel, want 28 paar argus-

ogen houden je in de gaten! Uiteindelijk verwacht men niet dat je volledig tegen je eigenbelang ingaat, maar men is wel allergisch voor het doordrukken van eigen plannen door de voorzitter. Waar je normaal gesproken bij weerstand dus harder zou gaan duwen, is het nu meer dan anders een kwestie van kleine stapjes en behoedzaam manoeuvreren.'

Prioriteiten

'Als je op het hoogste abstractieniveau kijkt, zijn we voorzitter onder moeilijke omstandigheden: de vluchtelingenkwestie, toenemende eurosceptis en nationalisme, de moeizaam herstellende economie en dan nog alle geopolitieke spanningen. Nederland wil dan ook primair dat het voorzitterschap goed verloopt, en dat er gewerkt wordt aan oplossingen voor deze belangrijke zaken. Vandaar dat de hoofdprioriteiten zijn: innovatieve groei en banen, een flexibele unie met beslissingsruimte voor lidstaten, en het betrekken van burgers bij het maken van keuzen. Zes maanden is zó voorbij, maar dat neemt niet weg dat je een ambitieus programma moet hebben. Want soms kan de energie die een nieuwe voorzitter meebrengt, nét zorgen voor het extra zetje dat een onderwerp nodig heeft. Een portie gezonde dadendrang kan dan helpen en dat is misschien wel de belangrijkste rol van de wisselende voorzitter. En ondanks de veranderende beeldvorming heeft Nederland in Europa nog altijd een goede reputatie; die van een betrouwbare onderhandelingspartner die zaken voor elkaar krijgt.'

Blaauwe draden

EU-voorzitter Nederland heeft als uitgangspunten: een unie die zich concentreert op hoofdzaken, een innovatieve unie gericht op groei en banen, en een unie die verbindt. Daarbij onderscheidt men vier prioriteiten: migratie & internationale veiligheid, Europa als innovator & banenmotor, stabiele financiën & robuuste eurozone, toekomstgericht klimaat- & energiebeleid. Binnen die prioriteiten en deels ertussen zijn er tientallen thema's. Water is specifiek genoemd als blauwe draad tussen de verschillende

prioriteiten en thema's tijdens het voorzitterschap van het huidige trio: Nederland, Slowakije en Malta. *Hoe uit zich dat?*

Dekker: 'Nederland zet op het gebied van milieu in op drie aandachtsvelden: klimaat, circulaire economie en luchtkwaliteit. Water speelt op verschillende terreinen een rol, bijvoorbeeld bij hergebruik van water en grondstoffen. We hebben concrete en actiegerichte afspraken gemaakt met de volgende twee voorzitters, Slowakije en Malta, onder andere op het gebied van water. Met behulp van deze zogeheten 'blauwe draden' willen we de aandacht voor water op langere termijn beleggen.'

Drinkwaterdossiers

Op dit moment spelen er verschillende onderwerpen die voor de drinkwatersector relevant zijn: herziening van de Drinkwaterrichtlijn, fitness check van het natuurbeleid, het circulaire economiepakket, vergroening van het GLB. *Welke onderwerpen ziet u ook daadwerkelijk afgerond worden tijdens het Nederlands voorzitterschap en welke worden naar verwachting doorgeschoven naar de volgende voorzitters?*

Dekker: 'Er ligt wat wetgeving betreft momenteel helaas weinig concreets op tafel. Veel zaken zijn vertraagd door de nieuwe werkwijze en door andere prioriteiten bij de Commissie. Daar kunnen wij als voorzitter weinig aan doen: je kunt hoogstens blijven aandringen. Overigens staan we als Nederland achter het principe van betere regelgeving en kritisch kijken of er een rol is voor Europa. Niet voor niets is het onze Commissaris Timmermans die 'gaat' over betere regelgeving. Maar een nieuwe werkwijze kost tijd om in te dalen en dat gaat soms met horten en stoten.'

'Op het beleidsterrein water heeft de Commissie veel geregeld op uitvoerend niveau, bij de implementatie en harmonisering van regelgeving. Onze ministeries nemen deel aan die uitvoeringscomités, die worden voorgezeten door de Commissie. De rol van Nederland is daar tijdens het voorzitterschap niet veel anders dan anders.'

European Water Bar

In de centrale lobby van het hoofdkwartier van de Raad van de Europese Unie, het Justus Lipsius-gebouw in Brussel, staat de European Water Bar. Deze installatie van XML Architects en designer Jurgen Bey is een trefpunt voor bezoekers en gebruikers van het gebouw en bestaat uit 28 waterflessen met kraanwater uit evenzovele EU-lidstaten. De initiatiefnemers willen dat hier een gesprek ontstaat over de verschillen tussen individuele landen en een gedeelde Europese identiteit: waarom zou jij het water van je eigen land verkiezen boven dat uit een ander land, en wat doe je als er in jouw land geen water meer uit de kraan komt?

‘Die rol verandert wel als het gaat om nieuwe of aan te passen regelgeving. De Commissie komt met een wetgevend initiatief voor waterhergebruik, zoals aangekondigd in het actieplan Circulaire Economie. Naar verwachting verschijnt dat begin 2017, dus als Malta voorzitter is. De fitness check van de Vogel- en habitatrichtlijnen lijkt dit jaar wél zijn beslag te krijgen, maar ook daar komt geen concreet wetsvoorstel op tafel tijdens het voorzitterschap. Ook de herziening van de Drinkwaterrichtlijn laat nog op zich wachten.’

Geneesmiddelen in water

Als onderdeel van de prioritair stoffenrichtlijn moest de Europese Commissie eigenlijk in 2015 al een strategische aanpak presenteren over geneesmiddelen in water. Ook dit proces is vertraagd. Nederland heeft zich ervoor ingezet dat deze strategische aanpak er gaat komen. *Ziet u tijdens het voorzitterschap nog mogelijkheden om dit nogmaals te bepleiten?*

Dekker: ‘Bij informele besprekingen zal Nederland dat zeker niet nalaten, maar als voorzitter kun je slechts werken met wat de Commissie presenteert. Dit is in ieder geval wel een onderwerp dat is genoemd in een blauwe draad, dus ook Slowakije en Malta nemen dit op, mits hun capaciteit het toelaat natuurlijk.’

De PV EU

Voluit is het: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de Europese Unie. Beter bekend als: PV EU of kortweg PV. Deze Nederlandse ambassade bij de EU moet onze nationale belangen zo goed mogelijk behartigen binnen de Europese Unie. Dit gebeurt door te onderhandelen en te lobbyen namens Nederland. Dit betekent dat de PV dagelijks in contact staat met vertegenwoordigers van andere lidstaten en de Europese instellingen.

Door de manier waarop de EU functioneert, verschilt de structuur van de PV van die van andere ambassades van het Koninkrijk der Nederlanden. De PV ondersteunt bewindslieden bij bijeenkomsten van de Europese Raad en de Raad van de Europese Unie. Ook vertegenwoordigt de PV Nederland in voorbereidende organen van de Raad. De belangrijkste hiervan zijn:

- het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper): hier zijn de lidstaten vertegenwoordigd door de leiding van de PV's. Coreper bereidt besluitvorming voor en dient in feite als het voorportaal van de Raad.
- Raadwerkgroepen: hier vindt op meer technisch niveau discussie plaats over voorstellen van de Europese Commissie.
- Uitvoeringscomités: groot in aantal en divers in verschijningsvorm; hier wordt in wetgeving vastgelegd beleid in de praktijk vormgegeven. Ze hebben doorgaans een specifiek mandaat en worden voorgezeten door de Commissie.

‘Natuurlijk hadden we tijdens dit voorzitterschap op wetgevingsgebied graag een hoofdprioriteit gemaakt van water. Maar we zijn wat dat betreft toch geheel afhankelijk van wat de Commissie ter tafel brengt. De voorzitter van deze Commissie, Jean-Claude Juncker, heeft ruim een jaar geleden een nieuwe structuur ingevoerd, met een nieuwe, actieve rol voor de vicepresiden-

ten. Zij kijken kritischer dan voorheen naar de effecten van voorgenomen maatregelen, en toetsen deze ook meer dan vroeger aan de strategische lijnen van de Commissie. In de praktijk merk je dat het daardoor moeilijker is geworden om een voorstel aangenomen te krijgen dan voorheen, toen er meer collegiaal werd besloten.’

Kort

Wereld Waterdag 2016

In 1992 hebben de Verenigde Naties 22 maart uitgeroepen tot Wereld Waterdag. Elke VN-lidstaat heeft beloofd om deze dag te benutten voor het creëren van bewustwording bij het brede publiek en sectorpartijen over de nationale en mondiale waterproblematiek. Dit gebeurt door het organiseren van activiteiten die passen binnen de nationale context.

Jaarlijks heeft Wereld Waterdag een wiselend thema, om telkens een ander aspect van de wereldwaterproblematiek te kunnen belichten; dit jaar was dat ‘Water & Jobs’. Op

24 maart vond op initiatief van Aqua for All en NWP het Nederlandse Wereld Waterdag-evenement plaats, in De Nieuwe Kerk in Den Haag.

Het thema ‘Water & Werk’ is niet los te zien is van de nieuwe mondiale ontwikkelingsagenda met de ‘Sustainable Development Goals’ (SDGs). Betrouwbaar drinkwater is een belangrijke randvoorwaarde voor economische ontwikkeling. Naast volksgezondheid zijn hierbij belangrijke aspecten: voldoende human resources in de watersector, water als pijler voor duurzaam on-

dernemen en de uitvoering van de Decent Work-agenda. Allemaal invalshoeken die vragen om duurzame oplossingen om de wereld toekomstbestendig te maken.

Om inhoud te geven aan het Nederlandse Wereld Waterdag-evenement is actief samengewerkt door verschillende partners: Gemeente Den Haag, Plan Nederland, Vitens-Evides International (VEI), Dutch Water Authorities, Empower People, SkillsTown, Arcadis, Stichting Wateropleidingen, Nationaal Water Traineeship, Young Expert Programme (YEP).

Alleen enkele kleine verbeterpunten

Drinkwaterrichtlijn is 'fit for purpose'

In het kader van het REFIT-programma heeft de Europese Commissie een studie laten uitvoeren om de Drinkwaterrichtlijn te evalueren en de impact ervan op de volksgezondheid in Europa na te gaan. De onderzoekers concluderen dat deze richtlijn een effectief en efficiënt middel is om de kwaliteitsdoelen voor drinkwater te bereiken. 'Dit is een nuttig stuk wetgeving!'

Erik Klaassens, Ecorys.

In het kader van het zogeheten REFIT*-programma wordt alle Europese wetgeving periodiek geëvalueerd. Met als doel: checken of regels hun doel wel bereiken, en of het eenvoudiger, effectiever of efficiënter kan. De huidige Drinkwaterrichtlijn stamt uit 1998 en was nog nooit geëvalueerd. Mede als gevolg van het burgerinitiatief Right2Water uit 2014 groeide de behoefte om de Drinkwaterrichtlijn eens goed tegen het licht te houden.

Daarom is de Europese Commissie begin 2015 begonnen met een breed traject van evaluatie, gericht op eventuele herziening van de Drinkwaterrichtlijn. Een groep kennisinstituten, waaronder Ecorys, KWR en Alterra, kreeg de opdracht om een evaluatie uit te voeren. Daarnaast is de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) gevraagd een update uit te voeren van de technische parameters en normen voor stoffen die zich in drinkwater mogen bevinden, zoals opgenomen in Annex I bij de richtlijn.

Solide wetgeving

De Nederlandse onderzoekers hebben zich vooral gericht op de vraag of de bepalingen in de richtlijn nog doelmatig en effectief zijn. Projectleider Erik Klaassens van Ecorys: 'De algemene conclusie luidt dat dit stuk wetgeving nuttig is geweest en datgene heeft bereikt waarvoor het was bedoeld. De Drinkwaterrichtlijn heeft EU-breed geleid tot belangrijke verbetering van de drinkwaterkwaliteit voor zeer veel Europeanen. Behalve positieve effecten voor de volksgezondheid, zijn er ook winstpunten voor de industrie en het toerisme. Er zijn minder uitbraken van ziekten die gerelateerd kunnen worden aan het drinken van kraanwater. Met name het grootschalig vervangen van oude loden pijpen in Oost-Europa heeft geleid tot belangrijke gezondheidswinst. Bedrijven overal in de EU hebben lagere productiekosten, doordat ze gebruik kunnen maken van veilig leidingwater, waar ze vroeger vaak zelf dure zuivering moesten uitvoeren. Toeristen kunnen nu vrijwel overal zonder problemen kraanwater drinken.'

'Deze voordelen worden bereikt op een kostenefficiënte manier. Uiteraard hebben de Europese drinkwaterbedrijven forse investeringen gedaan in infrastructuur, zoals nieuwe zuiveringen en transportnetwerken, maar daartegenover staan dan ook significante maatschappelijke opbrengsten.'

Synergie met andere richtlijnen

De Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Drinkwaterrichtlijn zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De KRW verplicht waterbeheerders te zorgen voor een betere kwaliteit van het water dat is bedoeld voor de productie van drinkwater: daarbij gaat het dus om zowel grond- als oppervlaktewater. Op die manier maakt de KRW het bereiden van drinkwater makkelijker, omdat de basisgrondstof – het ruwe water – schoner wordt. De Drinkwaterrichtlijn legt kwaliteitseisen op aan overheden en drinkwaterbedrijven om drinkwater van een bepaalde kwaliteit te produceren en distribueren. *Kwam deze samenhang ook uit het onderzoek naar voren?*

Klaassens: 'In ons onderzoek hebben we scherp gekeken naar synergievoordelen tussen verschillende richtlijnen, bijvoorbeeld op het gebied van natuur, voedsel of afvalbeheer. De Drinkwaterrichtlijn begint eigenlijk waar de KRW stopt. Een aspect daarvan is dat bij-

DRINKWATERRICHTLIJN ZORGT VOOR VERBETERING DRINKWATERKwaliteit

voorbeeld drinkwaterbedrijven, die gebruikmaken van natuurlijke filtering in de duinen, als beheerders bijdragen aan een betere natuurontwikkeling en daarmee de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater. Vergelijkbare situaties doen zich voor in andere Europese landen. De Drinkwaterrichtlijn heeft daarmee dus ook een positief gevolg voor de KRW.'

Ontdubbelen

Klaassens geeft een ander voorbeeld: 'In een bijlage bij de Drinkwaterrichtlijn staan de stoffen die niet of slechts tot een bepaald niveau in drinkwater mogen voorkomen. Eén daarvan is de radioactieve stof tritium. Tegelijkertijd bestaat er een jongere richtlijn die regelt welke radioactieve stoffen in onze omgeving en ons voedsel mogen voorkomen. Ook daarin worden normen voor tritium genoemd. Dat betekent dus dat de bepaling in de Drinkwaterrichtlijn kan vervallen: je hoeft iets niet op twee plekken te regelen. We zijn met een stofkam door alle bepalingen van de richtlijn gegaan, om dubbelingen en andere ongewenste zaken te signaleren. Maar er was niet veel te vinden. De Drinkwaterrichtlijn is al wat ouder en bij het opstellen van recentere richtlijnen heeft de wetgever goed gekeken naar wat er al was geregeld. Ook in dat opzicht blijft dit een zorgvuldig opgestelde richtlijn, die effectief en efficiënt zijn werk doet.'

Tot welke aanbevelingen bent u gekomen?

Klaassens: 'Niet verrassend gaat het bij verbeteringsuggesties vooral om de nieuwe stoffen. Er komen vanuit de industrie steeds nieuwe stoffen op de markt, die invloed kunnen hebben op de waterkwaliteit, zoals oplosmiddelen, weekmakers, bestrijdingsmiddelen, medicijnen en microplastics. Je zult daar dus frequent aandacht aan moeten geven. De vraag is daarbij wel of dit Europees moet worden geregeld of nationaal. Sommige stoffen komen slechts in één of twee landen voor: dan jaag je de overige landen op kosten door ze te verplichten te monitoren op stoffen die bij hen helemaal niet aanwezig zijn.'

Hoe kleiner, hoe kwetsbaarder

'Een tweede aanbeveling betreft de normoverschrijding voor bepaalde stoffen in kleine waterwingebieden. Door hun beperkte omvang is daar vaak minder capaciteit om het kwaliteitssysteem op orde te krijgen. Vaak beschikken ze niet over uitwijkmogelijkheden om in geval van problemen water van elders aan te voeren. In de praktijk zien we juist in deze kleine gebieden relatief veel normoverschrijdingen. Als je weet dat ze samen de bron vormen voor ongeveer 13% van de totale hoeveelheid drinkwater in Europa, dan moet je daar dus wel iets mee. Een oplossing zou kunnen zijn het inbouwen van iets meer flexibiliteit in de richtlijn. Met enerzijds wat meer ruimte om zelf lokaal een oplossing te zoeken, en ander-

* REFIT = Regulatory Fitness and Performance Programme.

zijds meer toezicht en controle vanuit Brussel. Overigens speelt dit probleem niet in Nederland.'

Risicogestuurd monitoren

Ook de manier waarop waterkwaliteit wordt gemeten, kan beter. Momenteel moet dat gebeuren op het punt waar het water wordt geleverd: bij de kraan dus. Klaassens: 'Als je in dat geval een vervuiling meet, ben je eigenlijk te laat: de ongewenste stof bevindt zich al bij de eindgebruiker. Je wilt risico's zo vroeg mogelijk in de keten detecteren. Kijk naar de voedselketen: daar is de afgelopen jaren enorm ingezet op het risicogestuurd bewaken van de kwaliteit in de gehele keten. In verschillende landen – zoals Engeland, Estland, Slovenië en ook in Nederland – passen drinkwaterbedrijven dit al toe. Behalve het tegengaan van fysieke risico's heeft dit ook een kostenaspect. Je gaat immers veel slimmer om met het inschatten van risico's, zodat je je middelen beter kunt aanwenden, op de plek waar het echt nodig is. Wij denken dat dit onderwerp wat nadrukkelijker kan worden vastgelegd in de regelgeving. Er is overigens vorig jaar al een eerste stap in die richting gezet, door een toevoeging in een bijlage van de Drinkwaterrichtlijn.'

De volgende stap

Naast de evaluatie van de bestaande richtlijn, was de onderzoekers ook gevraagd aanbevelingen voor verbeteringen te doen. Dit onderdeel van de studie wordt door twee andere partners binnen de groep uitgevoerd: ACTeon uit Frankrijk en het Regional Environmental Center (REC) uit Hongarije. Afgelopen december zijn daarom op

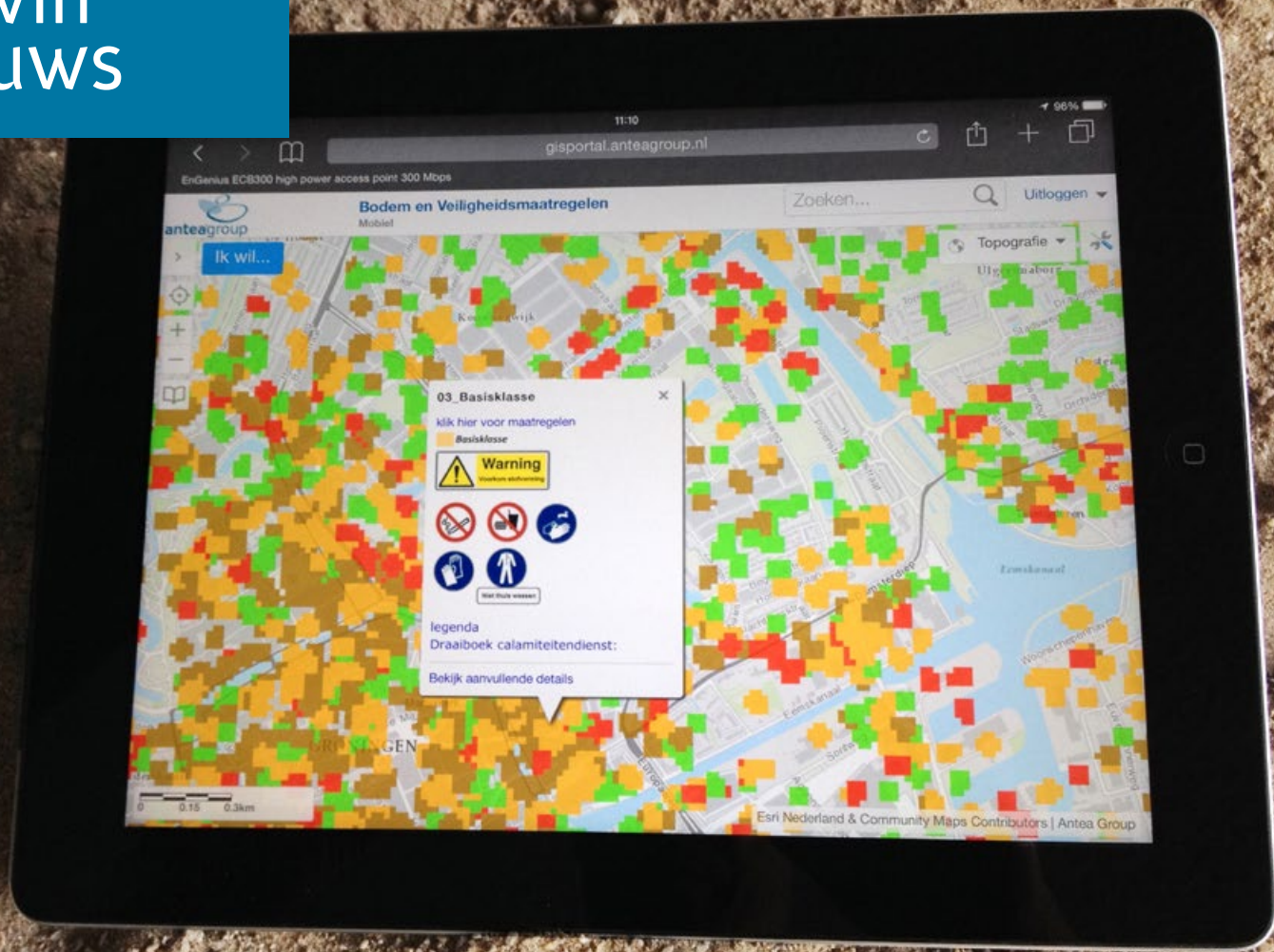
een internationale stakeholdersconferentie verbeteropties gedefinieerd en geselecteerd. Momenteel worden hiervan de gevolgen in kaart gebracht; op het gebied van drinkwaterkwaliteit, maar ook voor het milieu, de werkgelegenheid en nog veel meer. Klaassens: 'Uiteindelijk geef je daarmee de Europese Commissie onderbouwde beleidsopties. De Commissie combineert onze gegevens met die van andere partijen, zoals de WHO en de eigen technische comités. Het vormen allemaal bouwstenen voor de uiteindelijke conceptversie van de vernieuwde Drinkwaterrichtlijn die de Commissie zal voorleggen aan de Raad van Ministers en het Europees Parlement.'

Meer flexibiliteit bij monitoring

Eind oktober 2015 heeft de Europese Commissie nieuwe regelgeving aangenomen die de EU-lidstaten meer flexibiliteit geeft bij de monitoring van het drinkwater. Door meer gefocuste en risico-gebaseerde monitoring kan de volksgezondheid efficiënt beschermd worden.

'Betrouwbaar drinkwater van hoge kwaliteit is essentieel voor het welzijn en de volksgezondheid', aldus de verantwoordelijke milieucommissaris Vella. 'Daarom zijn op dit gebied hoge standards nodig in Europa. Met deze vernieuwde monitoring-aanpak kunnen we onnodige onderzoeken achterwege laten en focussen op controle waar dat echt nodig is.'

BDOK: Bodem Digitaal Op de Kaart

'Ligingsgegevens én bodemverontreinigingen in beeld'

Graven in de ondergrond is niet zonder risico: een kabel of leiding is al snel geraakt in ons dichtbebouwde land. Niet vreemd dat de overheid en het bedrijfsleven al jaren werken aan methoden die graafschade moeten beperken, zoals het KLIC-systeem van het Kadaster. Maar er zit nog een belangrijk ander aspect aan graafwerkzaamheden: de (gezondheids)risico's die monteurs en grondwerkers lopen als ze onverhoopt met verontreinigde grond in aanraking komen.

Een nieuw softwareprogramma, Bodem Digitaal Op de Kaart of BDOK, geeft behalve ligingsgegevens van ondergrondse infrastructuur, ook informatie over eventuele verontreinigingen. Het gaat hierbij onder andere om data uit bodemonderzoeken, historische bodembestanden en bodem-

kwaliteitskaarten van provincies, gemeenten en omgevingsdiensten. De gegevens zijn bewerkt tot bruikbare informatie die vervolgens als veiligheidsinformatie beschikbaar wordt gesteld aan gebruiker, dus inclusief te nemen veiligheidsmaatregelen. BDOK is een landelijke dienst die ervoor zorgt dat deze informatie direct op locatie beschikbaar is, op smartphone, tablet of laptop.

Brabant Water werkte eerder mee aan een pilot met dit nieuwe systeem, dat nu in Brabant en Limburg grootschalig zal worden uitgerold voor Synfra. Deze stichting coördineert de werkzaamheden van alle netbeheerders in Noord-Brabant, Limburg en Zeeland.

Project BIDON

Het BDOK informatiesysteem wordt gevoed met onderzoeksgegevens over bodemverontreiniging. De bijhouding daarvan is echter niet structureel en landsdekkend geregeld. Om daar verbetering in te brengen, zijn de netbeheerders voor telecom, kabel, energie, drinkwater en warmtenetten samen met Rijkswaterstaat (Bodem+) het project BIDON begonnen. BIDON staat voor BodemInformatie Delen tussen Overheid en Netbeheerders. In december 2015 hebben alle gezamenlijke netbeheerders via hun brancheverenigingen een intentieovereenkomst ondertekend waarmee het commitment en het budget voor de eerste fase van ontwikkeling zijn geborgd.

'Drinkwater voorop bij belangenafwegingen STRONG en Omgevingswet'

Hoogleraar bodemwetenschap en voormalig senator prof. dr. Eric Smaling is sinds 2013 milieuwoordvoerder voor de SP in de Tweede Kamer. Nu de Wet bodembescherming opgaat in de Omgevingswet, dreigt het huidige, uitgebreide beheersinstrumentarium te vervallen. Wat is de visie van Smaling op dit vraagstuk en op andere drinkwaterdossiers?

Volgens de SP is de mens, ondanks een toegenomen milieubewustzijn en strengere regels, nog altijd een grote veroorzaker van milieuproblemen. Omdat deze problemen de eigen gezondheid en die van bodem, water, plant en dier aantasten, wil de partij een hardere aanpak. Door de reikwijdte van het probleem heeft de Europese Unie hier ook een rol in. Ondertussen zal in Nederland de Wet bodembescherming binnenkort opgaan in de Omgevingswet. Vewin maakt zich zorgen over het vervallen van het huidige instrumentarium van de Wet bodembescherming: normstelling, interventie- en streefwaarden, diverse maatregelen en sanering. *Wat verwacht Smaling van de Aanvullingswet bodem als het gaat om veiligstelling van bronnen voor de drinkwatervoorziening?*

'De drinkwatervoorziening is een nationaal belang en hoort als zodanig voorop te staan bij belangenafwegingen, ook in de ondergrond. Wij zien graag dat alle saneringen die voortvloeien uit het bestaande Convenant Bodem en Ondergrond, met voorrang worden uitgevoerd, zeker waar ze drinkwaterbelangen kunnen raken. Verder zou je (via de aanvullingswet) in de Omgevingswet een zorgplicht moeten opnemen over bodemverontreiniging in relatie tot drinkwater. Zonder zo'n bepaling kun je de Wet bodembescherming niet laten opgaan in de Omgevingswet. Er

gaat immers een verschuiving plaatsvinden van bevoegdheden, van rijksniveau naar de provincies, waterschappen en gemeenten. Daarbij moet het straks kraakhelder zijn wie waarvoor verantwoordelijk is, anders krijg je grote problemen en naar elkaar wijzende instanties.'

Keuzen maken in de ondergrond

'Ik vind dat minister Schultz het traject van de aanvullingswet goed aanpakt, bijvoorbeeld door de Kamer tijdig te informeren hoe de voorbereidingen verlopen. Wij hebben bij het Algemeen Overleg daarover al gepleit voor het opnemen van een zorgplicht. In de praktijk hebben we wel te maken met het feit dat de beleidsterreinen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het ministerie van Economische Zaken dicht bij elkaar liggen. De bewindslieden hebben dan de neiging om over en weer naar elkaar te verwijzen, een soort 'van het kastje naar de muur'-tactiek. Ik hoop dus dat de minister op dit gebied niet gaat verwijzen naar minister Kamp, in verband met de belangen van de mijnbouwsector. Er zullen keuzen gemaakt moeten worden: het is helaas niet zo dat alles kan. De regering heeft de neiging vooral te denken in win-winsituaties, maar daar geloof ik niet altijd in. Veel oplossingen zijn eerder 'zero sum': de winst van de een is het verlies van de ander. Dat betekent dat je dus heel goed

moet nadenken welk belang je laat prevaleren. Wat ons betreft is dat dus: drinkwater.'

Knelpunten opruimen vóór 2020?

Volgens het Bodemconvenant zullen alle nu bekende, spoedeisende knelpunten van bodemverontreiniging worden opgelost. Voor de daarna nog resterende gevallen (circa 170.000) is eventuele aanpak afhankelijk van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.

Wat vindt u van die benadering? Welke voorwaarden zou u daaraan willen verbinden, bijvoorbeeld als het gaat om drinkwatervoorziening?

Smaling: 'Zoals gezegd: los eerst zoals afgesproken de knelpunten op, vóór je bevoegdheden gaat decentraliseren. Tot nu toe gebeurt er weinig en ik heb dan ook geen aanleiding te denken dat we in dit tempo de afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond voor 2020 gaan halen. Het probleem is ook dat een convenant geen bindende wetgeving is: het is eigenlijk boterzacht. Ik zal er bij het komende Algemeen Overleg Water ook echt op aandringen dat er een versnelling plaatsvindt en dat de minister belooft dat het rijk verantwoordelijk blijft tot de genoemde aantallen uit het convenant zijn behaald. Ook en vooral bij verontreinigingen die de drinkwatervoorziening bedreigen. Het

V.l.n.r.: Arjen Frentz (Vewin), Ingrid Gyömörei en Eric Smaling (beiden SP, Tweede Kamer).

is aan haar om hier een oplossing voor te vinden. Belofte maakt schuld.'

Structuurvisie Ondergrond

Dit jaar verschijnt naar verwachting de structuurvisie voor de ondergrond, STRONG. Veiligstelling van de bronnen voor de drinkwatervoorziening is daarbij een belangrijke opgave. *Wat verwacht u van STRONG als het gaat om de belangen van drinkwater? Hoe moet daarbij de aanmerking van drinkwater als nationaal belang tot uiting komen?*

Smaling: 'Het ministerie heeft gekozen voor enkele vaste scenario's die vooral lijken voor te sorteren op economische belangen en minder op ecologie of duurzaamheid. Net als de Commissie die de plan-MER voor STRONG heeft uitgevoerd, had ik het beter gevonden als alle opties waren opengehouden. Dus in een open scenario naar een optimale mix van functies zoeken, zonder op voorhand voor te schrijven welke kant het opgaat. Nog even afgezien van het feit dat ik denk dat je helemaal niet meer moet inzetten op fossiele energiebronnen zoals olie en aardgas; zelfs de deur naar schaliegas lijkt nog open te staan. Al met al voldoende reden om extra aandacht te geven aan de positie van drinkwater als nationaal belang. Onderzoek toont aan dat de drinkwatervoorziening in de toekomst om verschillende redenen onder druk komt te staan en dat we moeten zorgen voor extra

reserves. Dat betekent dat je nu in STRONG al bepaalde gebieden moet aanwijzen voor toekomstige strategische reserves.'

Afdwingbare rechten

Smaling vervolgt: 'STRONG is natuurlijk 'maar' een structuurvisie, maar het vormt wel degelijk een kader waaraan andere wetten, zoals de nieuwe Mijnbouwwet, refereren. Dat betekent dat burgers er ook mee naar de rechter zouden kunnen stappen. Ik verwacht dan ook dat er in STRONG een prioriteitstelling voor drinkwater wordt opgenomen, net zoals in de Omgevingswet. Dat is belangrijk, nu je ziet dat er door de gebeurtenissen in Groningen als gevolg van de gaswinning, steeds meer partijen opkomen voor hun belangen. Of het nu om kleine gasveldjes bij Woerden gaat, CO₂-opslag bij Barendrecht, schaliegaswinning in Brabant of de drainage van oude mijnbouwschachten bij Kerkrade. Er lijkt in ons hele land, van Groningen tot Limburg, een soort 'ondergrond-angst' te zijn ontstaan, en daar moet STRONG wel op aansluiten. Mijn idee: neem het voorzorgsprincipe op in STRONG. Bij twijfel niet inhalen, zeiden we vroeger. Als je niet zeker weet wat de risico's zijn, begin er niet aan.'

'Er zal in ieder geval ook een communicatieparagraaf in STRONG moeten worden opgenomen, over hoe de overheid in dit kader omgaat met de belangen van omwonenden.

Werkbezoek

Op vrijdag 11 maart bracht Eric Smaling een werkbezoek aan de drinkwaterproductielocatie Scheveningen van Dunea. Na presentaties over de Omgevingswet en het bereiden van drinkwater, werd Smaling rondgeleid door Wim Drossaert, die afgelopen september Piet Jonker opvolgde als algemeen directeur van Dunea.

Dat is extra belangrijk omdat je bij zaken in de ondergrond als burger aangewezen bent op informatievoorziening van de overheid, de wetenschap of het bedrijfsleven. Bij de aanleg van een windpark kunnen de omwonenden zich nog wel een voorstelling maken van de omvang van de turbines, maar ondergronds kun je weinig zien: hoe ziet een CO₂-opslag eruit, hoe bedreigend is dat? Dan zie je dat de emotie het gaat winnen van de ratio. Voor je het weet, is een onderwerp besmet en kun je het als overheid wel vergeten. Goede, vroegtijdige communicatie is dus essentieel!

Bescherming drinkwaterduinen

Minister Schultz had het voornemen om meer ruimte te geven voor bebouwing in het kustgebied, af te wegen door provincies en gemeenten. De drinkwatervoorziening is weliswaar benoemd als nationaal belang,

maar kreeg in het voorstel van de minister over het kustgebied geen nationale bescherming. De functie zou afgewogen moeten worden met andere initiatieven. *Wat is volgens u nodig voor bescherming van drinkwatervoorziening – en daaraan gerelateerde natuurgebieden – in het kustgebied?*

Smaling: ‘Simpel: helemaal niet decentraliseren. De kust en de duinen zijn van ons allemaal. Het is een nationaal gebied dat belangrijk is voor bescherming tegen de zee en voor de drinkwatervoorziening, waar alle Nederlanders kunnen recreëren en kunnen genieten van de natuur. Er komt – gebaseerd op de Omgevingswet – een Nationale Omgevingsvisie, die aangeeft wat je wilt doen met het kustgebied: dat is de basis. Dan moet de minister niet tussendoor opeens de beslissingsbevoegdheid verplaatsen richting lagere overheden. Je zou hoogstens de uitvoering aan de provincies kunnen overlaten. Maar je zult dus echt eerst de discussie nationaal moeten voeren en daaruit de conclusies trekken.’

Problemen rondom landbouwemissies

Dunea had recent een innamestop vanwege vervuiling van de rivier met een gewas-

beschermingsmiddel. Drinkwaterbedrijven hebben regelmatig last van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen en mest. *Wat zijn volgens u de belangrijkste maatregelen die rondom landbouwemissies genomen kunnen worden?*

Smaling: ‘Emissies uit de landbouw zijn een tamelijk fundamenteel probleem. De sector kan eenvoudigweg niet doorgaan op deze voet, maar lijkt dat nog steeds te weinig te beseffen. In grote lijnen zul je de hele landbouw extensief moeten maken: veel van de problemen hebben te maken met het feit dat wij op een zeer kleine oppervlakte een enorm intensieve landbouw in stand proberen te houden. Dat leidt tot enorme mestoverschotten, veelvuldig gebruik van antibiotica en bestrijdingsmiddelen, en ga zo maar door. Allemaal onder het motto: de consument wil het, dus doet de boer het zo! Daar moeten we dus van af: we moeten sturen op kwaliteit, niet op kwantiteit. Het gaat dus om een fundamentele keuze. Een eerste stap zou wat mij betreft zijn om de bewijslast bij het toelaten van chemische bestrijdingsmiddelen door het Ctgb om te keren. Nu wordt er uitgegaan van ‘veilig, tenzij...’ Ik pleit ervoor dat producenten eerst moeten aantonen dat een middel

veilig is voor mens en dier, en dat dan pas toelating mag volgen.’

Lozingen van giftige stoffen

Afgelopen jaar heeft de drinkwatervoorziening veel last gehad van een langdurige lozing van pyrazool in de Maas. *Welke acties moeten volgens u worden ondernomen om dergelijke gebeurtenissen in de toekomst te voorkomen?*

Smaling: ‘Er zullen altijd ongelukken gebeuren: 100% veiligheid bestaat niet. Je hebt daarnaast ook te maken met illegale lozingen, door criminelen of bedrijven. Ik denk dat je het gehele watersysteem zó robuust moet maken dat het tegen dit soort incidenten gewapend is. Je kunt er met technische middelen of landschappelijke ingrepen voor zorgen dat de kans dat ongewenste stoffen in de natuur of het oppervlaktewater een gevaar opleveren voor mens of dier, minimaal is. Dat betekent in het geval van drinkwater ook: zorgen voor voldoende buffers en ruimte voor strategische voorraden. Je zult er verder voor moeten zorgen dat er goede scenario’s liggen voor het geval het toch misgaat: wie waarschuwt wie, wie is waarvoor verantwoordelijk, wie doet wat? Ik weet niet of dat nu al voldoende helder is geregeld.’

Vewin nieuws

V.l.n.r.: Hermen Borst, Wim Kuijken, Wim Drossaert, Renée Bergkamp, Job Rook, Jos van den Akker.

Deltacommissaris bezoekt Dunea

Eind maart brachten Wim Kuijken (Deltacommissaris) en Hermen Borst (directeur Staf Deltacommissaris) een bezoek aan drinkwaterbedrijf Dunea. Zij werden ontvangen door Wim Drossaert (directeur) en Renée Bergkamp (directeur Vewin).

Het doel van dit werkbezoek was nader met elkaar kennis te maken en informatie uit te wisselen over de drinkwatervoorziening en het Deltaprogramma. Renée Bergkamp schetste in een presentatie de nationale context van de drinkwatersector.

Wim Drossaert lichtte diverse concrete en praktische ontwikkelingen toe, zoals het belang van een goede waterkwaliteit in de Maas. Daarna volgde er een rondleiding over het productieterrein in de duinen bij Scheveningen.

Afscheid Karst Hoogsteen (WMD)

‘Drinkwatersector moet blijven innoveren!’

In april 2016 gaat directeur Karst Hoogsteen met pensioen, na in totaal 36 jaar bij Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD). In die periode groeide WMD uit tot een professioneel drinkwaterbedrijf met vakkundige medewerkers die zorgen voor een betrouwbare drinkwatervoorziening in Drenthe. Maar er is meer.

Gedurende zijn gehele carrière heeft Hoogsteen gezocht naar verbindingen tussen blauw en groen, tussen water en natuur. Drinkwaterbedrijf WMD is als natuurbeheerder regelmatig betrokken bij projecten om natuur te ontwikkelen. Tegelijkertijd is nauw samengewerkt met boeren, natuurbeschermers en gemeenten en provincie om het grondwater te beschermen. ‘Door te investeren in slim natuur- en waterbeheer stellen we onze drinkwatervoorziening op de lange termijn veilig’, aldus Hoogsteen. ‘Een mooi voorbeeld is het project Hunzedal dat we eind vorige eeuw zijn gestart met

het Wereld Natuurfonds en Stichting Het Drentse Landschap. Begonnen als een functiestapelingsproject van natuurbeheer en drinkwaterproductie, maar uitgegroeid tot een succesvolle natuurontwikkeling, inclusief waterberging en de hermeandering van de Hunze.’

‘Via de invalshoek ‘samenwerking’ hebben wij bij WMD in de loop van de jaren veel innovatieve concepten kunnen uitwerken. Niet alleen in combinatie met natuurbeheer, maar zeker ook in de productietechniek. Zo hebben we samen met Waterschap

Vechtstromen de Puurwaterfabriek ontwikkeld, die industrieel water levert aan de NAM. De kennis die daar is ontwikkeld, hebben we inmiddels ook kunnen verkopen aan Kazachstan.’

Kennis verzamelen en delen

Hoogsteen heeft er altijd naar gestreefd om alle benodigde vakkennis in huis te houden, om te kunnen inspelen op technologische en maatschappelijke bewegingen. Dat heeft onder meer geleid tot de ontwikkeling en toepassing van innovatieve technieken voor waterzuivering. ‘Zo stond

WMD onder andere aan de wieg van de membraantechnologie, het hergebruik van water voor Wildlands Adventure Zoo en het ontwikkelen van duurzame energie uit drinkwater. Altijd rekening houdend met de effecten van ons handelen op de wereld om ons heen.'

Waterhuishouding Wildlands

Een belangrijk element in de omgeving van WMD is Wildlands, het voormalige Noorder Dierenpark in Emmen. Deze dierenpark moest weg uit het centrum van de stad en wilde verhuizen naar een locatie in een grondwaterbeschermingsgebied, grenzend aan het waterwingebied van WMD. Hoogsteen: 'Om dit mogelijk te maken, hebben wij rond 2000 een nieuwe, risicogestuurde benadering van de grondwaterbescherming ontwikkeld. Hierbij wordt van geval tot geval nauwkeurig bekeken welke risico's worden verwacht en hoe die technisch moeten worden ondervangen. Op die manier bleken er activiteiten mogelijk in een grondwaterbeschermingsgebied die je in eerste instantie niet zou verwachten. Belangrijk is dat je ontvankelijk bent voor nieuwe initiatieven en denkt in kansen, in plaats van onmogelijkheden.'

Energie uit drinkwater

Gaandeweg ontstond in de gesprekken met de gemeente en het dierenpark ook het plan om het bedrijfswater ter plekke te gaan zuiveren. Dit leidde tot een innovatieve waterketensamenwerking tussen dierenpark, waterschap en drinkwaterbedrijf, waarbij inmiddels ook andere partijen zijn aangehaakt.

Hoogsteen: 'Door creatief en constructief mee te denken is WMD inmiddels nauw betrokken bij de duurzame water- en energiehuishouding van het nieuwe Wildlands. Zo zuiveren wij het afvalwater van verschillende dieren in het park, in een gesloten kringloop met aparte stromen. Door dit hergebruik is de waterrekening van Wildlands met enkele honderdduizenden euro's per jaar gedaald. Dat effect is nog groter, doordat ook enorm wordt bespaard op de heffingen voor het lozen van afvalwater. Daarnaast wordt met warmtewisselaars energie opgewekt uit onze waterleidingen: wij leveren daarvoor koude in de zomer en warmte in de winter. Dit gebeurt niet alleen voor Wildlands, maar inmiddels ook voor

de schouwburg. Er zijn plannen voor het aansluiten van een verzorgingstehuis en het gemeentehuis. In de nabije toekomst koppelen we nog een WKO-systeem aan dit geheel, zodat we de warmteoverschotten van de zomer en koudeoverschotten in de winter kunnen opslaan in de bodem.'

Sector móét innoveren

'Ik denk dat het belangrijk is dat de drinkwatersector alle kansen moet aangrijpen om te blijven innoveren! Oppervlakkig gezien lijkt het of onze sector na de opbouwfase in de vorige eeuw nu redelijk 'af' is en in een rustige beheerfase is terechtgekomen. Het gevaar daarvan is dat er minder aandacht – en dus geld – is voor kennisontwikkeling. Je ziet de laatste jaren dat toezichthouders en aandeelhouders vanuit de gedachte van risicobeperking minder geld beschikbaar stellen voor innovatie. En dat is jammer, want er komen wel steeds nieuwe uitdagingen op ons af. Vanuit de hoek van de klimaatveranderingen, maar ook door nieuwe stoffen in het oppervlakte- en grondwater. Daar moet je wel tijdig een adequaat antwoord op hebben, en dat kan alleen met kennisontwikkeling. Innovatie houdt je scherp! In dat kader blijft het ook belangrijk dat de drinkwaterbedrijven voldoende financiële ruimte hebben om onderzoek te laten uitvoeren.'

Internationaal

Hoogsteen is van mening dat de Nederlandse kennis en ervaring op het gebied van pu-

blieke drinkwatervoorziening ook moet worden gedeeld met landen waar zuiver en betrouwbaar drinkwater niet vanzelfsprekend is. Sinds de jaren 90 namen verschillende medewerkers van WMD deel aan projecten in Afrika en Indonesië. Eén daarvan was 'Water voor de Masai', een samenwerkingsproject met AMREF Flying Doctors in Kenia. De opbrengsten van Hoogsteens boek 'Smaakmakend Water' waren bestemd voor dit project. Ook was Hoogsteen voorzitter van de Stichting H₂O-partners Sumatra (noodhulp en wederopbouw waterinfrastructuur in het door de tsunami getroffen Noord-Sumatra) en één van de initiatiefnemers van de Stichting Aqua4All. Om de voorziening van veilig drinkwater te verbeteren, is WMD ook al lange tijd betrokken bij ontwikkelingsprogramma's in de vorm van publiek-private samenwerkingen met een groot aantal waterleidingbedrijven in Oost-Indonesië.

Klaar voor de toekomst

Al met al is er de afgelopen decennia veel tot stand gebracht bij WMD. Hoogsteen kijkt met tevredenheid terug op de ontwikkelingen in Drenthe: 'WMD is als kleinschalig, zelfstandig drinkwaterbedrijf helemaal klaar voor de toekomst. We beschikken over de juiste mensen en de juiste kennis om goede service te leveren, en heerlijk, betrouwbaar drinkwater te produceren tegen een heel redelijke prijs. En dat is toch waar we het allemaal voor doen.'

Koninklijke aandacht voor waterzuivering

Op 18 maart heeft Zijne Koninklijke Hoogheid Willem-Alexander de nieuwe Wildlands Adventure Zoo in Emmen officieel geopend, door het onthullen van een plaquette. Tijdens de rondleiding door directeur Frankwin van Beers kwam ook de innovatieve en duurzame waterzuiveringsinstallatie aan de orde, die hier in samenwerking met de WMD-groep is ontwikkeld. Uniek is dat met energie uit leidingwater gebouwen worden verwarmd en gekoeld. Door een slimme combinatie van zuiveringstechnieken in de Waterfabriek wordt al het afvalwater van het park biologisch gezuiverd in een

gesloten kringloop. Zo wordt het geschikt gemaakt als bedrijfswater voor sanitair, schoonmaak en vijvers. Alleen het drinkwater komt uit het leidingnet van WMD. Zo bespaart het park jaarlijks miljoenen liters aan drinkwater.

Regionaal nu al tekorten bij
grondwaterwinning

Noodzaak voor aanwijzing van (grond)water- reserves

Vewin pleit voor voldoende aandacht voor het drinkwaterbelang bij de invulling van de Structuurvisie Ondergrond. Een belangrijke stap was dat drinkwater in 2015 is erkend als nationaal belang, met de daarbij behorende bescherming. Nu is het zaak om de gebieden te vinden die geschikt zijn voor strategische watervoorraden: een gezamenlijke taak voor de drinkwaterbedrijven en de provincies.

De ondergrond is cruciaal voor de drinkwatervoorziening: bijna 60% van ons drinkwater wordt gemaakt van grondwater. Door de toenemende drukte in de ondergrond – denk aan schaliegas, aardwarmte, systemen voor warmte/koude-opslag, CO₂-opslag, enzovoort – kan het lastiger worden om gebieden en delen van de ondergrond te reserveren voor drinkwaterwinning. Daarom is het belangrijk om een goed beeld te hebben van de huidige en toekomstige behoefte aan drinkwater in Nederland. Aan de hand daarvan kunnen drinkwaterbedrijven en provincies afspraken gaan maken over winningsvergunningen en reserveringen voor strategische watervoorraden.

Prognose vraagontwikkeling

Onderzoeksinstituut KWR heeft eind 2015 op basis van twee scenario's de drinkwaterbehoefte tot 2040 in kaart gebracht. Allereerst is gekeken naar de noodzakelijke productiecapaciteit in een basisscenario en een groeiscenario*. De prognose van de totale drinkwatervraag plus een percentage voor productie- en distributieverlies en onzekerheden levert uiteindelijk per scenario de benodigde productiecapaciteit op.

Daadwerkelijke productiecapaciteit

Of drinkwaterbedrijven in die drinkwatervraag kunnen voorzien, is afhankelijk van de technische middelen om voldoende water op te pompen en te zuiveren, en de hoeveelheid water die mag worden gewonnen. Deze laatste randvoorwaarde – de vergunningscapaciteit – vormt in de praktijk vaak de bottleneck voor de productiecapaciteit.

Operationele reserve

Voor een goede bedrijfsvoering is een operationele reserve nodig, om op korte termijn extra vraagontwikkeling te kunnen opvangen. Hoewel er op landelijk niveau sprake is van een positieve operationele reserve, zijn er op regionale schaal al tekorten. In gebieden waar vooral oppervlaktewater wordt gebruikt voor drinkwaterproductie is meestal voldoende reserve, in grondwatergebieden niet altijd. Vanwege hoge transportkosten zijn overschotten ook maar zeer beperkt elders inzetbaar om tekorten te dekken.

Niet-operationele reserve

Naast de operationele reserve heeft KWR ook de beschikbare niet-operationele en strategische reserves onderzocht, de resterende vergunningscapaciteit die nog kan worden benut. De niet-operationele reserve dient om onzekerheden op te vangen die niet te voorzien zijn én een middellange responstijd kennen. Het kan dan gaan om sluitingen van (deel)winningen, onverwachte veranderingen in de vraag en wijzigingen in wet- en regelgeving. In de praktijk is een groot deel van de niet-operationele reserve niet daadwerkelijk inzetbaar door allerlei beperkingen bij winningen. Daarbij kan het gaan om effecten op de omgeving of waterkwaliteitsaspecten die beperkend zijn.

Als deze niet-operationele reserves ook nog niet voldoende zijn om aan de vraag te voldoen, zullen strategische reserves beschikbaar moeten zijn. Op enkele plekken in Nederland hebben provincies al strategische grondwaterreserves aangewezen. In een flink aantal gevallen zijn alleen gebieden gereserveerd voor toekomstige grondwaterwinning, zonder vaststelling van de winbare hoeveelheden.

Nu al onvoldoende capaciteit

In het basisscenario zijn de gezamenlijke drinkwaterbronnen in totaal afdoende, maar krijgen acht van de vijftien voorzieningsgebieden te kampen met tekorten. Bij realisatie van het GE-scenario is er op nationaal niveau onvoldoende vergunningscapaciteit beschikbaar. Op regionaal niveau zullen grotere tekorten optreden.

Naar verwachting is de productiecapaciteit op landelijke schaal in het GE-scenario vanaf 2027 onvoldoende en loopt het tekort in 2039 op tot 159 miljoen m³. Regionale te-

korten tekenen zich al veel eerder af. KWR concludeert dat in dit hoge groeiscenario van de drinkwatervraag de toekomstige tekorten alleen met de inzet van strategische reserves zijn op te vangen. Hiervoor is een verruiming van de nu beschikbare reserves noodzakelijk – vooral in de regio's waar tekorten worden voorzien. Dit moet gebeuren door het reserveren van meer gebieden en delen van de ondergrond voor de drinkwaterwinning.

Samen op zoek

Aan de provincies adviseert KWR om reserves te creëren in de vorm van aanvullende (grondwater)bronnen om te kunnen blijven voorzien in de vraag naar drinkwater. Bij toenemende vraag zal het steeds een grotere uitdaging zijn om met behulp van de bestaande bronnen te komen tot een goede waterverdeling. De provincies en de drinkwaterbedrijven staan nu samen aan de lat om voldoende geschikte locaties te vinden die kunnen worden aangewezen als reserve. Daarbij verdient ook het beschermen en het daadwerkelijk vrijhouden van reeds aangewezen en nog aan te wijzen reserves meer aandacht.

* Het GE-scenario (Global Economy) van het Planbureau voor de Leefomgeving. In dit groeiscenario komt de welvaart ten goede aan alle lagen van de bevolking, hoewel de inkomensverschillen tussen mensen met de laagste en hoogste sociaaleconomische status gelijk zullen blijven. Er is sprake van een terugtrekkende overheid en meer privatisering. De uitbreiding van de EU verloopt succesvol en er ontstaat één Europese markt.

	Basisscenario In MM ³ (miljoen m ³)		GE-scenario In MM ³ (miljoen m ³)	
	2015	2039	2015	2039
Watervraag	1.093	1.136	1.093	1.321
Noodzakelijke productiecapaciteit	1.272	1.327	1.272	1.547
Realiseerbare productiecapaciteit (afhankelijk van vergunningen)	1.309	1.388	1.309	1.388
Operationele reserve	127	60	127	- 159

Waterstelling

'Het Nederlands EU-voorzitterschap moet Nederland op de kaart zetten als kraanwaterland'

In deze rubriek leggen wij steeds een stelling voor aan drie personen die op de een of andere manier te maken hebben met water en het onderwerp van de stelling.

Han-Maurits Schaapveld
Projectdirecteur ministerie van
Buitenlandse Zaken

'Goed drinkwater is van levensbelang: iedereen heeft het iedere dag nodig. Het Nederlandse drinkwater behoort tot het beste ter wereld. De drinkwatersector in Nederland werkt er iedere dag hard aan om dat zo te houden. Ook in kosten, techniek en onderhoud is de Nederlandse drinkwatervoorziening wereldtop. Daar zijn we trots op en dat mogen we uitstralen.

Nederland is de eerste helft van dit jaar voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Het epicentrum tijdens het Nederlands EU-voorzitterschap is het Europegebouw in Amsterdam. Hier vinden vrijwel dagelijks ambtelijke vergaderingen plaats. Vanuit kostenoverwegingen heeft Nederland gekozen voor één locatie voor alle bijeenkomsten. Dat beperkt het transport van faciliteiten voor pers en ambtenaren. De opzet van het Europegebouw is zo duurzaam mogelijk met onder meer drinkwaterpunten, waterloze herentoiletten en zonnepanelen op het dak.

Tijdens het voorzitterschap vinden 135 vergaderingen in het Europegebouw plaats met in totaal 17.500 deelnemers. Een unieke kans dus om ons Nederlandse kraanwater te promoten: diverse kraanwaterpunten in het gebouw beperken het gebruik van waterflesjes en laten zien dat Nederland zijn drinkwater 'gewoon' uit de kraan haalt. Ook voorkomen we dat op grote schaal flessen bronwater moeten worden aangesleept. Het zou een gemiste kans zijn geweest als we deze voorziening niet hadden aangeboden. Ze worden volop gebruikt. De plastic bekertjes moeten voortdurend worden aangevuld, dat begrijp ik. Uiteraard worden deze gerecycled. Ook het water dat tijdens de vergaderingen op tafel staat voor de deelnemers is kraanwater, met of zonder bubbels. Er zijn ook ministeries die Doppo's uitdelen om het kraanwater te promoten. Dat is een zeer welkome aanvulling op ons initiatief.

Ook de gebruikelijke presentatie in Brussel kent het thema water. In de lounge van het Justus Lipsiusgebouw in Brussel, waar dagelijks honderden internationale ambtenaren samenkomen, treffen dit halfjaar de bezoekers 28 coolers met water aan uit alle verschillende lidstaten.'

Lieve Declercq
Bestuursvoorzitter Vitens

‘Het Nederlandse kraanwater behoort tot het beste drinkwater in de wereld en ook de Nederlandse drinkwaterkennis behoort tot de absolute wereldtop. Het winnen en zuiveren van water in ons land garandeert een geweldige en stabiele kwaliteit van ons kraanwater. In de rest van Europa hebben we dan ook een enorm goede reputatie op dit gebied. Dit moeten we gebruiken om onze kennis te exporteren en de samenwerking op dit gebied tussen landen te verbeteren. Dit doen we nu nog maar mondjesmaat.

Zo delen wij als Vitens onze kennis over een innovatief circulair waterproject, met RHDHV als partner, actief in andere Europese landen. Het project betreft de inzet van humuszuur, een reststof van onze waterzuivering, als bodemverbeteraar. Het project leidt tot verhoging van de opbrengst voor de landbouw, maar vermindert tevens het gebruik van kunstmest, wat onze waterbronnen weer beschermt. Een win-win-winsituatie voor boeren, klanten en drinkwaterbedrijven. In landen zoals het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Scandinavië wordt nu gekeken of met de in Nederland opgedane kennis het project ook daar ingezet kan worden. Het voorzitterschap van de EU is een unieke kans om onze voortrekkersrol op het gebied van kraanwater in de schijnwerpers te zetten en daarmee de unieke positie van Nederland te benadrukken.

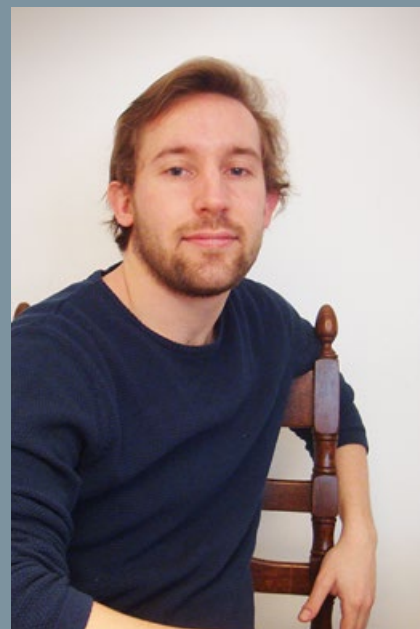
Tegelijkertijd moeten we, juist om deze positie te behouden, onze waterbronnen beter beschermen. Want we mogen dan kampioen kraanwater zijn in Nederland, de bronnen waar wij ons drinkwater uit putten, zijn sterk vervuild. Sterker nog, onze bronnen behoren tot de meest vervuilde van Europa. Als drinkwaterbedrijf is Vitens daarom genoodzaakt meer en meer stoffen (meststoffen, medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen) uit het water te zuiveren om onze unieke drinkwaterkwaliteit te behouden. Om geloofwaardig te blijven als kraanwaterland moeten we onze waterbronnen steviger beschermen via wetgeving en krachtige samenwerking. Want als Nederland koploper is op het gebied van kraanwater en koningin op het gebied van waterveiligheid, dan kunnen we ook alleen genoeg nemen met een koninklijke koppositie voor de kwaliteit van onze drinkwaterbronnen.’

‘Dat hangt ervan af hoe je de stelling interpreteert. Als met ‘op de kaart zetten’ wordt bedoeld dat we alleen moeten laten zien hoe goed en schoon het drinkwater is dat er dagelijks uit de Nederlandse kranen stroomt, bereik je denk ik weinig. Maar zodra we onze kennis en kunde gebruiken om andere landen te laten zien hoe belangrijk een (semi)publiek drinkwatersysteem is, dan sta ik vooraan bij de hekken om dit toe te juichen.

Bij OneWorld hebben we vorig jaar rond Wereldwaterdag de campagne #dankjewelvoorkraanwater gehouden. Met een ludiek filmpje wilden we laten zien hoe bijzonder het is dat we in Nederland elke dag goedkoop en drinkbaar water hebben, terwijl in landen om ons heen mensen de straat opgaan om te demonstreren voor hun recht op kraanwater. We mogen best dankbaar zijn dat het hier allemaal goed is geregeld en zo vanzelfsprekend is. Die campagne was vooral een bewustwordingsactie richting de Nederlander, veel impact buiten de landsgrenzen hadden we verder niet.

Juist een overheid kan die impact wel realiseren. Dus laat Rutte onder het genot van een glas Hollands kraanwater zijn Spaanse collega Rajoy maar overtuigen van het feit dat het privatiseren van de watervoorziening niet zo’n goed plan is. Of leg de Britse premier Cameron uit dat hun vrije markt niet goed uitkomt als het gaat om een basisgoed als drinkwater en hoe belangrijk het is om de leidingen te onderhouden zodat niet 30% van het water wegloopt (zoals nu gebeurt in Groot Brittannië).

Trots zijn op je positie als een van de koplopers op het gebied van schoon en toegankelijk drinkwater mag zeker. Maar kaart dan ook de noodzaak aan bij andere landen en laat je gelden als voorvechter van het recht op goed kraanwater wereldwijd. Dan zet je je als land pas echt op de kaart.’

Hidde Jansen
Redacteur OneWorld Water

V.l.n.r.: Olaf van der Kolk (Reststoffenunie), Stephan Corvers (Reststoffenunie), Roelof Kruize (Raad van Commissarissen, Reststoffenunie), Boudewijn van de Steene (De Watergroep), Hay Koppers (Reststoffenunie) en Luc Keustermans (De Watergroep).

Nederlands-Vlaamse samenwerking op het gebied van reststoffen drinkwaterbedrijven

Vlaamse Watergroep neemt deel in Reststoffenunie

De Watergroep, het grootste drinkwaterbedrijf van Vlaanderen, treedt met ingang van 2016 toe als aandeelhouder van de Reststoffenunie. Deze organisatie, in 1995 opgericht door de Nederlandse drinkwaterbedrijven, ontwikkelt duurzame markten voor reststoffen uit drinkwater. De nieuwe samenwerking biedt verschillende voordelen.

De Watergroep produceert jaarlijks bijna 140 miljoen m³ drinkwater voor bijna drie miljoen klanten in met name het landelijke gebied in Vlaanderen. Qua productie van reststoffen is De Watergroep vergelijkbaar met Brabant Water. De Nederlands-Vlaamse samenwerking leidt onder andere tot een vergroting van de markt en meer innovatiekracht, en biedt efficiencyvoordelen aan beide partijen.

Schaalvoordelen

Olaf van der Kolk, directeur van Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V., is blij met de samenwerking: 'Wij kennen De Watergroep al langer, onder andere via gezamenlijk onderzoek

bij KWR. De Watergroep en de Nederlandse drinkwaterbedrijven hebben ook al samengewerkt in het kader van de REACH-registratie. De vereiste Europese registratie voor de reststoffen drinkwaterkalk en waterijzer is toen voor alle drinkwaterbedrijven tegelijk aangevraagd, waardoor veel kosten zijn bespaard. Naar verwachting kunnen we meer van dit soort schaalvoordelen realiseren nu De Watergroep aandeelhouder is van de Reststoffenunie.'

Van der Kolk vervolgt: 'De drinkwaterproductie in Vlaanderen gebeurt op vergelijkbare wijze als in Nederland en ook de reststromen lijken op elkaar. Het doel van onze samenwerking is tweeledig:

schaalvergroting en kennisdeling. De Watergroep is een professioneel en innovatief drinkwaterbedrijf met veel kennis over de eigen reststoffenstromen. Ook zijn ze juridisch goed op de hoogte van wat er in België mag en kan op het gebied van reststoffen.'

Streven naar circulaire economie

Voorzitter van de raad van commissarissen van de Reststoffenunie Roelof Kruize onderstreept het belang van internationale samenwerking: 'In het buitenland bestaat een groeiende belangstelling voor de kennis en ervaring van de Reststoffenunie. Zo zijn we ook in gesprek met een ander Vlaams drinkwaterbedrijf. Met Duitse bedrijven wordt gekeken naar een franchise-model. Op die manier kunnen we schaalvoordelen creëren die je binnen Nederland niet snel kunt bereiken. Bovendien past dit prima in het Europese streven naar een meer circulaire economie.'

Samen sterker

Ook Luc Keustermans, technisch directeur van De Watergroep, ziet enkele duidelijke voordelen: 'Er is internationaal steeds meer aandacht voor cradle-to-cradle. Door gezamenlijk markten te ontwikkelen voor onze reststoffen slaan wij twee vliegen in één klap: in plaats van een kostenpost voor de drinkwaterbedrijven worden reststoffen waardevolle grondstoffen, én wij leveren een bijdrage aan een meer duurzame economie. Nog maar een klein deel van onze reststoffen wordt nu gestort, en wij verwachten dat dit door deze samenwerking verder zal afnemen. Voor het ontginnen van nieuwe markten is gecoördineerd en kostbaar onderzoek nodig, en uitgebreide afstemming met mogelijke afnemers. Voor een afzonderlijk drinkwaterbedrijf is dat niet rendabel uit te voeren, maar als je de krachten bundelt, kom je veel verder!'

De kerntaak van de Reststoffenunie is het ontzorgen van drinkwaterbedrijven met betrekking tot reststoffen die vrijkomen in het proces van de bereiding en distributie van drinkwater. Reststoffenunie is in staat – in samenwerking met participanten, kennisinstituten en afnemers – om deze materialen te ontwikkelen tot hoogwaardige en duurzame grondstoffen, die via recycling of upcycling opnieuw kunnen worden gebruikt door toepassingen in bestaande en nieuwe materialen. Met de schaalvergroting door deze samenwerking kan de organisatie nog beter inspelen op de markt en technologische vernieuwingen.

Samenwerking met waterschappen

Van der Kolk volgde begin dit jaar Hay Koppers op als directeur van de Reststoffenunie. Hij wil de valorisatie van (grond)stoffen uit de gehele waterketen tot het werkterrein van het bedrijf maken. 'Het ontwikkelen van leveringsketens, die soms tot over onze landsgrenzen reiken, is een specialiteit van Reststoffenunie. Daarvoor is een goede relatie met participanten, afnemers, dienstverleners en overheden onontbeerlijk. Voor de toekomst wil ik inzetten op nauwere samenwerking met de waterschappen: we zijn immers waterketenpartners die al op verschillende terreinen met elkaar te maken hebben en samenwerken. Ik zie vele parallellen tussen onze beide sectoren. In beide gevallen heb je te maken met meerdere organisaties met vele zuiveringslocaties die verschillende reststoffen produceren, zoals struviet, zand, vet, cellulose en alginaat. Door de krachten te bundelen, zijn hier voor beide partijen absoluut voordelen te behalen.'

De Watergroep

De Watergroep is een publiek bedrijf en voor 70% eigendom van 175 gemeentelijke aandeelhouders, voor 5% van de vijf Vlaamse provincies en voor 25% van het Gewest Vlaanderen. Het bedrijf heeft 80 productielocaties, waarvan 75 grondwaterwinningen (800 putten) en vijf oppervlaktewaterwinningen, vooral in het westen van Vlaanderen. Het verzorgingsgebied loopt van de Nederlands-Belgische grens bij Maastricht tot aan de zee in het westen. In totaal produceert het bedrijf zelf ongeveer 120 miljoen m³ drinkwater: zo'n 86 miljoen m³ uit grondwater en 34 miljoen m³ uit oppervlaktewater. Bij collega-bedrijven wordt nog zo'n 33 miljoen kuub drinkwater ingekocht.

Toepassingen reststoffen

Samen met de waterbedrijven en potentiële afnemers zoekt Reststoffenunie steeds naar nieuwe toepassingsmogelijkheden, markten en afzetkanalen. Kalkkorrels, kalkslib en waterijzer zijn tot nu toe de belangrijkste producten. Daarnaast ontwikkelt de Reststoffenunie toepassingen voor filterzand, actieve kool, poederkoolslib, aluminiumslib, brijn en regeneraat.

Kalkkorrels

Bij de centrale (deel)ontharding van drinkwater komen kalk- of marmerkorrels vrij, bestaande uit calciumcarbonaat. Door de toenemende vraag naar onthard drinkwater in Nederland groeit het aanbod van deze reststof. Kalkkorrels worden, al dan niet bewerkt, ingezet in de glasindustrie, de minerale grondstoffenhandel, energieopwekking uit fossiele brandstoffen, de woningbouw (bodemisolatie), als bouwmaterialen en in de agrarische sector als kalkmeststof. Een deel van de kalkkorrels wordt sinds kort gedroogd, gemalen en afgezeefd op de juiste fractie om vervolgens weer in het eigen onthardingsproces in te zetten.

Kalkslib

Naast kalk- of marmerkorrels ontstaat ook kalkslib als reststof bij het onthardingsproces voor drinkwater. Dit wordt afgezet als anorganische meststof voor onderhoudsbekalking van landbouwgronden.

Waterijzer

Waterijzer is een suspensie van ijzerhydroxide die vrijkomt bij de ontijzering van grondwater en coagulatie van oppervlaktewater. Vloeibaar en steekvast waterijzer zijn goed toepasbaar op rioolwaterzuiveringsinrichtingen (defosfatering en stankbestrijding), in bouwmaterialen (als bouw- of toeslagstof) en in biogas-energiecentrales (zwavelbinding).

Achterspiegel

Omgevingswet en waterkwaliteit

Op dit moment is lozen verboden, tenzij hiervoor een vergunning is verleend. Rijkswaterstaat en het waterschap hebben hiermee een instrument in handen om te handhaven.

In de nieuwe Omgevingswet is het aantal vergunningplichtige lozingsactiviteiten beperkt. Alles wat hierin niet is aangewezen, valt onder algemene regels of is toegestaan. Dit betekent een omkering van de hoofdregel 'lozen verboden, tenzij' naar 'lozen toegestaan, tenzij'.

Het kan niet de bedoeling zijn om het lozen van (on)bekende antropogene stoffen zomaar toe te staan. Hierdoor zal de waterkwaliteit immers verslechteren. Vewin lobbyt dan ook stevig om het aantal lozingsactiviteiten waarvoor een vergunning nodig is in de AMvB's, uit te breiden.

